

บทที่ 2

ความหมาย รูปแบบ และมารยาทในการเดินทาง

2.1 ความหมายของการเดินทาง

2.1.1 ความหมายตามรากศัพท์ภาษาอาหรับ

การเดินทาง มาจากคำกริยาภาษาอาหรับว่า “ سفر ” (สะพะเราะ) ซึ่งแปลว่า “ ซัด
 แจ้ง ” “ เปิดออก ” และ “ เดินทาง ” คำกริยาข้างต้นนั้นสามารถผันเป็นคำนามคือ “ مسافر ” ซึ่งแปลว่า
 “ ผู้ออกเดินทางไปยังที่อื่น ” หรือ “ คนเดินทาง ” (Mu’jam al-Arabiy al-Asasiy, 1988 : 626)

การเดินทางหมายถึงหนทางออกจากความหายนะไปสู่ความปลอดภัย หรือการ
 ออกไปสู่ปลายทางที่ต้องการและเป็นที่ชอบ (Abu Hamid al-GhazA’liy, 2004: 344)

2.1.2 ความหมายตามรากศัพท์ภาษาอังกฤษ

การเดินทางจะมีความหมายตรงตามภาษาอังกฤษว่า “Travel” (พจนานุกรมออกซฟอร์ด-
 รีเวอร์ บัคส์ อังกฤษ-ไทย, 2007 : 949)

2.1.3 ความหมายตามรากศัพท์ภาษาไทย

การเดินทาง คือ การเคลื่อนย้ายของคนจากที่ที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่ง โดย
 จุดประสงค์ของการเดินทาง อาจเพื่อการท่องเที่ยว การเยี่ยมญาติมิตรและเพื่อน การค้าขาย การ
 ติดต่อ การอพยพ และ การจาริกแสวงบุญ (<http://th.wikipedia.org/wiki/การเดินทาง> - 28/01/201)

จากความหมายตามรากศัพท์ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย อธิบายได้
 ว่า การเดินทางคือการออกจากบ้านไปสู่ปลายทางที่ต้องการและเป็นที่ชอบ อาจจะเป็นการท่องเที่ยว
 เยี่ยมญาติ ทำงานประจำ การจาริกแสวงบุญ รวมไปถึงการอพยพย้ายถิ่นฐานอยู่อาศัย

นั่นก็คือในการเดินทางในแต่ละครั้งนั้นบางครั้งอาจจะออกเดินทางไปแล้วกลับมา
 ยังถิ่นฐานเดิม เช่น การออกไปทำงานประจำวัน การไปจาริกแสวงบุญ การไปเยี่ยมญาติ เป็นต้น แต่
 ในบางครั้งออกเดินทางไปแล้วไม่กลับมายังถิ่นฐานเดิมก็จะไปสร้างถิ่นฐานใหม่ เช่น การฮิเราะฮู
 ของท่านเราะฮูล ﷺ การออกไปทำสงครามของรัชการที่ 1 ที่รวมพลไปปราบภาคใต้ของไทย
 จนกระทั่งไปถึงยังรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกะนูของมลายูเซีย มีส่วนหนึ่งที่ไปแล้วไม่กลับไปยัง
 กรุงธนบุรีหรือกลับไปถิ่นฐานเดิมของเขา ก็ได้สร้างถิ่นฐานใหม่ของเขาที่นั่น จนกระทั่งทุกวันนี้

ชาวมลายูภาคใต้ของไทย (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ในสมัยที่ต้องไปประกอบพิธีหัจญ์โดยทางเรือ มีบางคนเดินทางไปประกอบพิธีหัจญ์ที่มักกะฮ์ แล้วไม่กลับมาเมืองไทย อยู่ที่นั่นจนได้ลูกหลานมากมาย จนกระทั่งปัจจุบัน เป็นต้น

2.2 รูปแบบของการเดินทาง

รูปแบบการเดินทางในทัศนะอิสลามคือ

2.2.1 การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้

การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ หมายถึงการเดินทางไปในที่แห่งหนึ่งเพื่อศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนทางศาสนาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน

ท่านเราะฮูล ﷺ กล่าวว่า :

((مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ))

(أخرجه الترمذي، 1975 : 2646)

ความว่า : “ผู้ใดที่ออกเดินทางไปยังที่แห่งหนึ่ง เพื่อแสวงหาวิชาความรู้อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงอำนวยหนทางสู่สวรรค์แก่เขา”

(บันทึกโดย al-Tirmiziy, 1975 : 2646)¹

มุฮัมมัด เป็น อับดุลเราะฮูมาน (Muhammad bin Abd Rahman, n.d.: 7/405) อธิบายว่า : “วิชาความรู้ในที่นี้รวมถึงความรู้ทุกอย่างที่เกี่ยวกับศาสนาไม่ว่าน้อยหรือมาก”

จากหะดีษข้างต้น อธิบาย ได้ว่า ถ้าเดินทางไปยังสถานที่แห่งหนึ่งหรือสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งด้วยจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาหาความรู้ อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงชี้หนทางไปสู่สวรรค์อย่างไม่ยากลำบาก

การเดินทางหาความรู้คือการเดินทางของท่านนะบีมุซา ﷺ ซึ่งเขาเข้าใจว่าไม่มีผู้ใดที่เก่งกว่าเขาแล้วอันเนื่องจากอัลลอฮ์ ﷻ ได้ให้ความรู้ต่างๆ มากมายแก่ท่าน แต่ความเป็นจริงแล้วความรู้ที่มีนั้นมีเพียงน้อยนิด ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ให้แก่เขา หลังจากที่พระองค์ได้ให้วะฮยูแก่เขาเกี่ยวกับความรู้ของตนว่ายังมีน้อยนิดแล้ว ทำเขา ต้องการที่จะทำการศึกษาหาความรู้ต่อไปอย่างตั้งใจจริงดังเรื่องราวในอัลกุรอานคือ

¹ อัลอัลบานีหุคมุหะดีษนีว้าเศาะหีหฺ, (al-Albāniy, 2000:3/57)

أثباته : **عَلَّمَ** : **عَلَّمَ** : **عَلَّمَ** :

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ، فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُرُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ، فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ، قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ، قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ، فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ، قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عَلَّمْتَ رُشْدًا ، قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ، وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ، قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ، قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ، فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرَقَ أَهْلُهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ، قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ، قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ، فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتَنِي نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ، قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ، قَالَ إِنْ سَأَلْتكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ، فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطَعَا أَهْلُهَا فَابُوا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ، قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ، أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ، وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبُوهُ مُمْسِكًا فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ، فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ، وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا

كَنْزُهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ
تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿﴾

(الكهف : 60-82)

ความว่า : “และจงรำลึกเมื่อมูসা عليه السلام ได้กล่าวแก่คนใช้หนุ่ม
(ยูซุอ อิบน์นูน) ของเขาว่า ฉันจะยังคงเดินต่อไปจนกว่าจะบรรลุ
สู่ชุมทางแห่งสองทะเล หรือนั่นจะคงเดินต่อไปอีกหลายปี ¹
ดังนั้น เมื่อทั้งสองถึงชุมทางระหว่างสองทะเลแล้ว ² ทั้งสองลืมน
ปลาของเขา ดังนั้นมันจึงหาวิธีของมันลงทะเลไปตามทาง ³ ครั้น
เมื่อทั้งสองเดินเลยต่อไปอีก เขาได้กล่าวแก่คนใช้หนุ่มของเขาว่า
จงนำอาหารกลางวันของเราออกมา โดยแน่นอน เราได้รับความ
ลำบากจากการเดินทางของเราแน่ เขากล่าวว่า ท่านมิเห็นดอกหรือ
เมื่อเราพักอยู่ที่ก้อนหิน แท้จริงฉันลืมนที่จะพูดถึงเรื่องปลาและ
ไม่มีผู้ใดที่ทำให้ฉันลืมนกล่าวถึงมันนอกจากชัยฏอน และมันก็
หาทางลงทะเลไปอย่างน่าประหลาดแท้ๆ เขากล่าวว่า นั่นแหละ
คือสิ่งที่เราต้องการหา ⁴ ดังนั้นทั้งสองจึงหวนกลับตามร่องรอย
ไปที่เดิม แล้วทั้งสองได้พบว่าคนหนึ่งจากปวงบ่าวของเรา ⁵ ที่
เราได้ประทานความเมตตาจากเราให้แก่เขา และเราได้สอน

¹ เรื่องราวของมูসা عليه السلام มิได้นำมากล่าวไว้ในอัลกุรอาน นอกจากในสุเราะฮ์นี้ อัลกุรอานมิได้กำหนดสถานที่ นอกจากกล่าวว่าเป็น
ชุมทางแห่งสองทะเล และมีได้กำหนดเวลาว่าเป็นช่วงไหนในชีวิตของมูসা عليه السلام ไม่ว่าจะเป็นขณะที่อยู่ในอียิปต์ก่อนที่จะพา
บะนีอิสราเอลออกไป หรือหลังจากพาออกไปแล้วและหลังจากพาออกไปแล้วเมื่อใด ก่อนเดินทางไปยังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ หรือ
หลังจากไปอยู่ที่นั่นแล้วมีรายงานมากมายจากอิบนุอับบาสและคนอื่นๆในเรื่องนี้ แต่เราขอพูดถึงด้วยตัวของเรื่องที่มีปรากฏอยู่ใน
อัลกุรอาน และเรามีความเชื่อมั่นว่า การที่อัลกุรอานได้นำมากล่าวไว้โดยมิได้เพิ่มเติม และมีได้กำหนดสถานที่ วัน เวลา และชื่อต่าง
นั้น เป็นเคล็ดลับโดยเฉพาะ

² ส่วนใหญ่ของนักตีพิมพ์มีความเห็นว่า ชุมทางของทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเลแดง คือบริเวณทะเลสาบอัลมูเราะฮะฮ์ทะเลสาบ
อัลลิสานู หรือชุมทางของอ่าวอะเกาะบะฮ์และสุเอซในทะเลแดง เพราะอาณาบริเวณนี้เป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
ของบะนีอิสราเอล เนื่องจากการเดินทางออกจากอียิปต์

³ ส่วนใหญ่ของนักตีพิมพ์มีความเห็นว่า ปลาในที่นี้เป็นปลาอย่าง การให้มันมีชีวิตขึ้นมาและหาทางลงทะเลนั้น เป็นสัญญาณหนึ่งใน
บรรดาสัญญาณต่างๆ ของอัลลอฮ์ ﷻ แก่มูসা عليه السلام

⁴ นั่นคือจุดมุ่งหมายของเรา คือการพบปะกับคนดี สอดีห

⁵ ทั้งสองได้พบกับ ค็อยฎิร عليه السلام ที่โขดหินแห่งหนึ่ง ซึ่งปลาได้หายตัวไป ตามรายงานซึ่งมีหลักฐานอัลกุรอาน และสุนนะฮ์ยืนยันว่า
เคาะฎิร عليه السلام เป็นนบีนคนหนึ่ง ซึ่งในอายะฮ์ได้ใช้สำนวนว่าเป็นบ่าวคนหนึ่งของพระองค์โดยสำนวนนี้อัลลอฮ์ ﷻ เคยใช้กับบรรดา
นบีน

ความรู้จากเราให้แก่เขา มูซา ^(عليه السلام) ได้กล่าวแก่เขาว่า จะให้ฉันติดตามท่านไปได้ไหม โดยท่านจะต้องสอนฉันจากสิ่งที่ท่านได้เคยเรียนรู้มาตามแนวทางที่เที่ยงตรง ¹ เขากล่าวว่า แท้จริง ท่านจะไม่สามารถมีความอดทนร่วมกับฉันได้ ² และท่านจะอดทนได้อย่างไร ในสิ่งที่ท่านไม่มีความรู้อย่างละเอียดละออ ³ เขากล่าวว่า ดังนั้น ถ้าท่านติดตามฉันก็อย่าได้ถามฉันถึงสิ่งใดจนกว่าฉันจะเล่าเรื่องนั้นแก่ท่าน, ดังนั้นทั้งสองจึงออกเดินทาง จนกระทั่งเมื่อทั้งสองลงเรือ เขา (เคาะฎิร) จึงเจาะรูมัน เขา (มูซา ^(عليه السلام)) กล่าวว่า ท่านเจาะรูมันเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในเรือจมน้ำกระนั้นหรือ โดยแน่นอนท่านได้นำมาซึ่งสิ่งที่อันตรายยิ่ง เขากล่าวว่า ฉันมิได้บอกหรือว่า แท้จริงท่านจะไม่สามารถมีความอดทนร่วมกับฉันได้ เขา (มูซา ^(عليه السلام)) กล่าวว่า โปรดอย่าเอาโทษกับฉันเลยในสิ่งที่ฉันลืมและอย่าบังคับฉันให้ลำบากใจในเรื่องของฉันเลย ดังนั้น เขาทั้งสองจึงออกเดินทางต่อไป จนกระทั่งเมื่อทั้งสองพบเด็กคนหนึ่ง เขา (เคาะฎิร) จึงฆ่าเด็กคนนั้น ⁵ เขา (มูซา ^(عليه السلام)) กล่าวว่าท่านฆ่าชีวิตบริสุทธิ์โดยมิได้ทำผิดต่อชีวิตอื่นกระนั้นหรือ โดยแน่นอน ท่านทำในสิ่งที่ร้ายแรงยิ่ง เขากล่าวว่า ฉันมิได้บอกหรือว่า แท้จริงท่านจะไม่สามารถมีความอดทนร่วมกับฉันได้ เขา (มูซา ^(عليه السلام)) กล่าวว่า หากฉันถามสิ่งใดจากท่านหลังจากนี้ ท่านอย่าคบฉันเป็นเพื่อนร่วมทางอีกเลยแน่นอน ท่านมีข้อแก้ตัวจากฉันพอแล้ว ⁶ ดังนั้นทั้งสองจึงออกเดินทางต่อไป จนกระทั่งเมื่อทั้งสองพบชาวเมืองหนึ่ง ⁷ ทั้งสองได้ขออาหารจากชาวเมือง

¹ คือท่านจะอนุญาตให้ฉันติดตามท่านไป เพื่อที่ฉันจะได้เรียนรู้วิชาการจากท่าน โดยมันจะช่วยชี้แนะการดำรงชีวิตของฉันได้ไหม

² ิบนูอับบาสอธิบายว่า ท่านจะอดทนไม่ได้ต่อการกระทำของฉัน เพราะฉันรู้ในสิ่งเร้นลับบางอย่างของพระเจ้าของฉัน

³ คือท่านจะอดทนได้อย่างไร ในสิ่งที่โดยเปิดเผยแล้วท่านยอมรับไม่ได้ และท่านก็ไม่รู้ในสิ่งที่ถูกปกปิดไว้

⁴ เมื่อทั้งสองออกเดินทางมาตามชายทะเล จนกระทั่งเมื่อเรือผ่านมา บรรดาลูกเรือรู้จักเคาะฎิรจึงให้ทั้งสองลงเรือไปโดยไม่คิดค่าโดยสารแต่อย่างใด

⁵ หลังจากลงเรือแล้ว ทั้งสองได้ออกเดินทางต่อไป

⁶ คือท่านได้ยอมรับข้อแก้ตัวแก่ฉันแล้ว ในการเลิกคบฉันเป็นเพื่อนร่วมทางถึงสองครั้ง ดังนั้นท่านมีข้อแก้ตัวแก่ฉันแล้ว เพราะผิดสัญญากับท่านถึงสามครั้ง

⁷ ิบนูอับบาสกล่าวว่า เป็นชาวเมือง อันฎุกิยะฮ์ ชาวเมืองนั้นเป็นคนตระหนี่ ไม่ต้อนรับแขกและไม่เผื่อแผ่เจือจุนแก่คนหิวโหย

นั่น แต่พวกเขาปฏิเสธที่จะต้อนรับเขาทั้งสองต่อมาเขาทั้งสองได้พบกำแพงแห่งหนึ่งกำลังจะพังลงมาแล้วเขาก็ทำให้มันตรง เขา (มูซา ¹) กล่าวว่า ถ้าท่านประสงค์แน่นอนท่านจะเอาค่าแรงตอบแทนสำหรับมันได้ เขากล่าวว่า นี่คือการแยกกันระหว่างฉันกับท่าน² ฉันจะบอกท่านถึงความหมายที่ท่านไม่สามารถมีความอดทนในสิ่งนั้นๆ ได้ ส่วนเรื่องของเรือเดินทะเลนั้น มันเป็นของพวกเขาผู้ขัดสนทำงานอยู่ในทะเล ฉันตั้งใจจะทำให้มันมีตำหนิ เพราะเบื้องหลังพวกเขานั้นมีภรรยาองค์หนึ่งคอยยึดเรือดีๆ ทุกลำโดยใช้อำนาจ³ และส่วนเรื่องของเด็กนั้นก็คือ พ่อแม่ของเขาเป็นผู้ศรัทธา เรากลัวว่าเขาจะเกี่ยวเชิญให้ทั้งสองตกอยู่ในการละเมิดและปฏิเสธศรัทธา⁴ ดังนั้นเราปรารถนา (ฆ่าเขาโดยหวัง) ว่าพระผู้เป็นเจ้าของทั้งสองจะทรงเปลี่ยนลูกที่คิดว่าให้แก่ทั้งสองมีความบริสุทธิ์กว่าและใกล้ชิดต่อความเมตตา แก่ทั้งสอง และส่วนเรื่องของกำแพงนั้น มันเป็นของเด็กชายกำพร้าสองคนที่อยู่ในเมือง และได้กำแพงนั้นมีขุมทรัพย์ของเขาทั้งสอง⁵ และพ่อของเด็กทั้งสองก็เป็นคนดี ดังนั้น พระผู้เป็นเจ้าของท่านทรงประสงค์ที่จะให้เด็กทั้งสองบรรลุความเป็นผู้ใหญ่ และจะให้เด็กทั้งสองเอาขุมทรัพย์ของทั้งสองออกมาเอง⁶ เป็นความเมตตาจากพระผู้เป็นเจ้าของท่าน และฉันมิได้ทำสิ่งนั้นตามความพอใจของฉัน นั่นคือความหมายที่ท่านไม่สามารถมีความอดทนในสิ่งนั้นๆ ได้”

(อัลกะฮ์ฟี : 60-82)

¹ คือคิดค่าแรงเป็นค่าจ้าง เพื่อไปซื้ออาหารมาได้

² ถึงเวลาแล้วที่เราจะแยกจากกัน ตามสัญญาที่ท่านได้ให้ไว้

³ คือยึดเรือดีๆ ทุกลำที่ไม่มีตำหนิ

⁴ ส่วนเด็กที่ฉันฆ่ามันเป็นกาไฟรและคนเลว

⁵ ถ้าปล่อยให้กำแพงพังลงมา ขุมทรัพย์ก็จะประจักษ์ออกมา เด็กทั้งสองไม่สามารถป้องกันขุมทรัพย์ได้

⁶ โดยที่เด็กทั้งสองสามารถคุ้มกันขุมทรัพย์นั้นได้ ณ ที่นี้ความลับได้ถูกเผยออกมา อันเนื่องมาจากเคล็ดลับแห่งการกระทำเช่นนั้นของบ่าวที่ศอลิหฺ เช่นเดียวกับที่มันได้ถูกเผยออกมา โดยที่พระองค์จะไม่ทรงเปิดเผยให้ผู้ใด นอกจากผู้ที่พระองค์ทรงพอพระทัยเท่านั้น นี่แหละคือเรื่องราวของมูสากับบ่าวที่เศาะหิหฺ จึงมีความสัมพันธ์กับเรื่องชาวถ้ำที่ว่า ปล่อยให้เรื่องของสิ่งพ้นญาณวิสัยเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ⁷ องค์เดียวซึ่งพระองค์จัดเตรียมเรื่องต่างๆ ด้วย hikmah ของพระองค์

อิบนุกะษีร (Ibn Kathiyr, 2002 : 3/87) ได้อธิบายไว้ว่า : “สาเหตุที่มูซา عليه السلام กล่าวประโยคเช่นนี้ แก่ชายหนุ่มของเขา ซึ่งมีชื่อว่า ยูษะอู เป็น นูน เนื่องจากได้ถูกเอ่ยว่าเขาคือบ่าวคนหนึ่งของอัลลอฮ์ ﷻ ที่อยู่ที่ชุมทางระหว่างสองทะเล เป็นผู้มีความรู้ที่ไม่ค่อยกว่านะบีมูซา عليه السلام ทำให้ท่านชอบที่จะเดินทางกับเขา”

เพื่อเป็นการยืนยันในเรื่องนี้ท่านอิบนุอับบาส กล่าวว่า :

((أَنَّ تَمَارِي هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسِ بْنِ حِصْنِ الْفَرَارِيِّ فِي صَاحِبِ مُوسَى، فَمَرَّ بِهِمَا أَبِيُّ بْنُ كَعْبٍ، فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ: إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقَيْيهِ، هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ؟ فَقَالَ أَبِيُّ: نَعَمْ، سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ يَقُولُ: " بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَأٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: أَتَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ؟ قَالَ مُوسَى: لَا، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى: بَلَى، عَبْدُنَا خَضِرٌ، فَسَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقَيْيهِ، فَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْحُوتَ آيَةً، وَقِيلَ لَهُ: إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ، فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ، فَكَانَ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَّبِعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ، فَقَالَ فَنِيُّ مُوسَى لِمُوسَى: (أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ) ، قَالَ مُوسَى: (ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا) ، فَوَجَدَا خَضِرًا، فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا مَا قَصَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ))

(أخرجه البخاري، 2008 : 78)

ความว่า : “มีการถกเถียงกันระหว่างอิบนุอับบาสกับอัลหุรฺเป็น กุอยส์ เป็น หิสนุ อัลฟะซารี رضي الله عنه ในเรื่องเพื่อนของมูซา عليه السلام อุบัยเป็นกะอับ رضي الله عنه ได้ผ่านมายังทั้งสอง อิบนุอับบาส رضي الله عنه ได้ชวนเขาเข้ามาถามเขาว่า ที่จริงฉันกับเพื่อนของฉันนี้ได้ถกเถียงกันในเรื่องของเพื่อน มูซา عليه السلام ที่มูซา عليه السلام ถามหาหนทางที่จะไปพบเขา ท่านเคยได้ยินท่านเราะฮูล ﷺ กล่าวในเรื่องของเขาไม่ อุบัย رضي الله عنه ก็ตอบว่า ใช่ ฉันเคยได้ยินนะบี ﷺ กล่าวในเรื่องของเขา ท่านกล่าวว่า ในระหว่างที่มูซา عليه السلام อยู่ตามกลางชุมชนบะนีอัสรออิล มีชายคนหนึ่งได้เขาไปพบเขาแล้วถามว่า ท่านรู้ไม่ว่ามีผู้ใดบ้างที่มีความรู้มากกว่าท่าน มูซา عليه السلام ตอบว่าไม่มี

อัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ลงวะหฺยูแก่มูซา ﷺ ว่า ยังมีอีก คือ บ่าวของฉัน เคาะฎิร มูซา ﷺ ก็ได้ถามหนทางที่จะไปพบเขา อัลลอฮฺ ﷻ ให้ปลาเป็นสัญญาณหนึ่งแล้วคำรัสแก่มูซา ﷺ ว่า เมื่อปลาได้ หายไปท่านจงกลับมาที่เดิม แล้วท่านจะพบเขา มูซา ﷺ ก็ได้ ตามร่องรอยของปลาไปยังทะเล จากนั้นชายหนุ่มของ มูซา ﷺ จะกล่าวแก่มูซา ﷺ ว่า ท่านมิเห็นดอกหรือเมื่อเราพักอยู่ที่ ก้อนหิน แท้จริงฉันลืมนឹងที่จะพูดถึงเรื่องปลาและไม่มีผู้ใดที่ทำให้ ฉันลืมนอกจากชัยฎอน มูซา ﷺ กล่าวว่า นั่นแหละคือสิ่งที่เขา ต้องการหา ดังนั้น ทั้งสองจึงหวนกลับตามร่องรอยไปที่เดิม ทั้ง สองได้พบกับเคาะฎิร ในสถานการณ์ของทั้งสองดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้คำรัสไว้ในหนังสือของพระองค์”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008 : 78)

อะห์หมัด เป็น อะลี (Ahmad bin A'liy, 1379 : 1/175) ได้อธิบายว่า : “ความ ประเสริฐของการเพิ่มพูนความรู้แม้ว่าจะทุกข์ยากลำบาก หรือจะต้องเดินทางก็ตาม และจะต้อง นอบน้อมถ่อมตนรำลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ ให้มาก”

2.2.2 การเดินทางเพื่อสังเกตความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮฺ ﷻ

เมื่อใดเดินทางสามารถสังเกตเห็นความยิ่งใหญ่ของพระองค์ การเดินทางจึงทำให้รู้ ว่าเป็นบ่าวของพระองค์ จะต้องนอบน้อมถ่อมตนต่อพระองค์เพียงผู้เดียวโดยไม่มีที่ตั้งภาคีใดๆ ตรงกันข้าม ถ้าเดินทางไป ในที่ต่างๆ และประจักษ์สิ่งต่างๆ ที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างและ ความเกรียงไกรของพระองค์แล้ว ยังไม่ได้รับการเสริมสร้างจิตสำนึกและความปรารถนาที่จะ ทำ อิบาอะฮฺ ต่อพระองค์แต่อย่างใด นั่นแสดงให้เห็นว่า กำลังเป็นผู้ ขาดความสำรวม หยิ่งผยองและ ไม่ได้รับคุณูปการใดๆ ทั้งสิ้นจากการเดินทาง

อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า :

﴿ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴾

(الروم : بعض من آيه 7)

ความว่า : “พวกเขา รู้แต่เพียงผิวเผินในเรื่องการดำรงชีวิตในโลก นี้ และพวกเขาไม่คำนึงถึงการมีชีวิตในวันอะกีเราะฮฺ”

(อรรถ : ส่วนหนึ่งจากอาะฮฺษะฮฺที่ 7)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 3/399) ได้อธิบายไว้ว่า : “อิบนุ อับบาส กล่าวว่า พวกเขาพึงรู้แต่เรื่องการพัฒนาในโลกนี้แต่ไม่รู้ในเรื่องศาสนา”

อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า :

﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ
يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي
الصُّدُورِ﴾

(الحج : 46)

ความว่า : “พวกเขามีได้ออกเดินทางไปในแผ่นดินดอกหรือ เพื่อ
หัวใจจะได้พิจารณาเพื่อพวกเขาเอง หรือมีหูเพื่อสดับฟังมัน
เพราะแท้จริงการมองของนัยน์ตานั้นมิได้บอดดอก แต่หัวใจที่
อยู่ในทรวงอกต่างหากที่บอด”

(อัลหัจญ์ : 46)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 3/215) ได้อธิบายไว้ว่า : “﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي
الْأَرْضِ﴾ หมายถึงการออกเดินทางไปด้วยกายพร้อมกับการคิดไตร่ตรอง”

สัยยิด กุฎุบ (Siyyid Qutub, 1987 : 4/2430) ได้อธิบายไว้ว่า : “แท้จริงพวกเขา
ได้เห็น(ในความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮฺ ﷻ) แต่ไม่ได้ตระหนัก และพวกเขาได้ยิน แต่ไม่ได้พิจารณา”

ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความคิดในการไตร่ตรอง ในสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรง
สร้างสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งในโลกนี้และจักรวาลทั้งหมด เพื่อจะทำให้เราได้รู้จักพระองค์ยิ่งขึ้น
สามารถที่จะภักดีต่อพระองค์ได้ดังความต้องการของพระองค์ที่ทรงสร้างมนุษย์เพื่อให้ภักดีต่อ
พระองค์เท่านั้น

อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า :

﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ
فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنَ طَلحِهَا
فِنُونَ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ
مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ﴾

(الأنعام : 99)

ความว่า : “และพระองค์นั้นคือ ผู้ที่ทรงให้นำน้ำลงมาจากฟากฟ้า แล้วทรงให้ออกมาด้วยน้ำนั้น ซึ่งพันธุ์พืชของทุกสิ่งและเราได้ให้ออกจากพันธุ์พืชนั้นซึ่งสิ่งที่มีสีเขียว จากสิ่งที่มีสีเขียวนั้นเราได้ให้ออกมาซึ่งเมล็ดที่ซ่อนตัวกันอยู่ ¹ และจากต้นอินทผลัมนั้น จั่นของมันเป็นหลายตำ ² (และทรงให้ออกมาด้วยน้ำนั้นอีก) ซึ่ง สวานองุ่น และชัยตูน ³ และทับทิม โดยมีสภาพคล้ายกันและไม่ คล้ายกัน พวกเจ้าจงมองดูผลของมันเมื่อมันเริ่มออกผล และเมื่อ มันแก่สุก แท้จริงในสิ่งเหล่านั้นแน่นอน มีสัญญาณมากมาย สำหรับหมู่ชน ผู้ศรัทธา”

(อัลอันอาม : 99)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 2/148) ได้อธิบายไว้ว่า : “คำดำรัสของพระองค์ ﴿انظروا إلى ثمره إذا أثمر وينعه﴾ หมายถึง การสุกของมัน อัลบ์รอรอ์ เป็น อาซิบ อิบนุอับบาส อัญญาหาก อาฏอ์อัลเคาะรอซานี อัลสุดีศ์ เกาะตาอะฮ์ และนอกจากเขาเหล่านี้ ให้ความหมายว่า จงคิดไตร่ตรอง ในความปรีชาญาณที่พระองค์ได้สร้างจากสิ่งที่ไม่มิให้มี หลังจากนั้นกลายเป็นต้นไม้ แล้วออกผลมาเป็นองุ่นแล้วแก่สุก”

ความหมายของชนรุ่นก่อน ที่พระองค์ทรงลงโทษ เช่น ชนชาติน ะบีนุหุ ชาวยะมูด ชาวฮาด ชาวมัดยัน ชนชาติบะนีอิสรอฮิล และฟิรเอานู เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนั้น พระองค์ ได้ลงโทษโดยวิธีแตกต่างกัน ชนชาติน ะบีนุหุลงโทษโดยให้นำน้ำท่วมโลก ชาวยะมูดลงโทษโดยใช้ ลมพายุทำอันตรายแก่พวกเขา ชาวฮาด โดยใช้เสียงที่เป็นภัย หรือเสียงกัมปนาท แก่พวกเขา ทั้งหมด ถูกอัลลอฮ์ ﷻ ลงโทษอันเนื่องจากไม่ได้ใช้ความคิดที่มีอยู่ คิดในเรื่องความปรีชาญาณของพระองค์ จนกระทั่งเกิดความหึงหยา โสในตัวเอง ไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามนะบีของพวกเขา ตามที่พระองค์ ทรงให้ปฏิบัติตาม และปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม

¹ เช่น ผลทับทิม และส้มโอ เป็นต้น

² คือจั่นของมันนั้นเป็นหลายห้อยตำลงมาง่ายแก่การเก็บ

³ ไม้ผลพันธุ์มะกอกชนิดหนึ่ง

2.2.3 การเดินทางเพื่อออกห่างจากสิ่งต่างๆ ที่ขัดขวางการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา

ดั่งที่ท่านนบี ﷺ ได้ฮิญาเราะฮ์ไปยัง กุอ็อฟหลังจากนั้นฮิญาเราะฮ์ไปยัง มะดีนะฮ์¹ เนื่องจากที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาได้อย่างเต็มที่อันเนื่องจากการขัดขวางของพวกมุชริกีน

2.2.3.1 การฮิญาเราะฮ์ของท่านนบี ﷺ

ท่านเราะฮ์สูล ﷺ กล่าวว่า :

((الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِكُلِّ أَمْرٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهَاجَرْتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهَاجَرْتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ))

(أخرجه البخاري، 2008 : 54)

ความว่า : “การทำงาน (อิบาดะฮ์) ทั้งหลายนั้นอยู่ที่การนียะฮ์ และทุกคน (จะได้รับผลตอบแทน) จากสิ่งที่เขานียะฮ์ ดังนั้นใครที่ฮิญาเราะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ ﷻ และเราะฮ์สูล ﷺ ของพระองค์ การฮิญาเราะฮ์นั้นก็ไปสู่อัลลอฮ์ ﷻ และเราะฮ์สูล ﷺ ของพระองค์ (ได้รับผลบุญ) และหากใครที่ฮิญาเราะฮ์เพื่อผลประโยชน์ทางดุนยา (โลก) ที่เขาหวังอยู่หรือเพื่อผู้หญิงที่ต้องการแต่งงานด้วยการฮิญาเราะฮ์ของเขากลับไปสู่สิ่งที่เขาต้องการนั้นๆ (ไม่ได้รับผลบุญ)”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008 : 54)

อะห์หมัด เป็น อะลี (Ahmad bin A'liy, 1379 : 1/135) ได้อธิบายว่า : “อิบาดะฮ์จะต้องประกอบด้วยการตั้งเจตนาและหวังผลบุญจากอัลลอฮ์ ﷻ ”

ก. การฮิญาเราะฮ์ไปยังกุอ็อฟ

หลังจากที่ท่านเคาะดีญะฮ์ และอะบูฏอลิบ ได้เสียชีวิตไป ทำให้ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ขาดผู้ที่ให้กำลังใจและช่วยปกป้องการกระทำของชาวมักกะฮ์ที่ทำร้ายมุสลิม ทำให้ท่านเราะฮ์สูล ﷺ คิดที่จะไปเผยแพร่อิสลามนอกเมืองมักกะฮ์ ก็ได้ตัดสินใจไปที่กุอ็อฟ ซึ่งเป็นที่มีเครือญาติอยู่แต่การไปที่นี่ทำให้ท่านผิดหวังเป็นอย่างมากเพราะท่านถูกชาวกุอ็อฟขว้างด้วยหินจับไล่จนได้รับบาดเจ็บ

¹ เป็นเมืองหนึ่งในประเทศซาอุดีอาระเบียซึ่งเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์อิสลามเมืองหนึ่ง

ศอफी้อรเราะฆมาน (Safiy al-Rahmān, 1988 : 148) ได้อธิบายไว้ว่า :
 “ท่านเราะสูล ﷺ อยู่ที่ฏออิฟ เดือนเซาวาล ปีที่สิบแห่งการเป็นนบปี ฏออิฟห่างจากมักกะฮ์ประมาณ 60 ไมล์ ท่านไปด้วยการเดินเท้าพร้อมกับคนใช้คือซัยด เป็น หาริษะฮ์ ในระหว่างเดินทางนั้น เมื่อผ่านเกาะบิยัละฮ์ต่างๆที่อาศัยอยู่ริมทาง ก็ได้เชิญชวนเขาเหล่านั้นมาสู่อิสลาม แต่ไม่มีผู้ใดยอมรับ แม้แต่คนเดียวอยู่ที่นั่นสิบวัน เผยแพร่ที่นี้ไม่ได้เลยนอกจากได้คำตอบรับว่าเจ้าจงออกไปจากเมืองของฉัน และชาวเมืองได้ขับไล่่นบปี ﷺ พร้อมกับขว้างด้วยก้อนหินทำให้ท่านได้รับบาดเจ็บเลือดไหลที่สนเท้าทั้งสองแต่ท่านก็ยังอดทน

หะดีษรายงานโดยอูเราะฮ์ กล่าวว่า :

((أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَتَى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمِ أُحُدٍ، قَالَ لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكَ مَا لَقِيتُ، وَكَانَ أَشَدَّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ، إِذْ عَرَضْتُ نَفْسِي عَلَى ابْنِ عَبْدِ يَالِيلَ بْنِ عَبْدِ كَلَالٍ، فَلَمْ يُجِئْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ، فَأَنْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ عَلَى وَجْهِ، فَلَمْ أَسْتَفِقْ إِلَّا وَأَنَا بقرنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي، فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَظَلَّتْنِي، فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِيهَا جَبْرِيلُ، فَنَادَانِي فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ، وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ، وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ فِيهِمْ، فَنَادَانِي مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ، فَقَالَ، ذَلِكَ فِيمَا شِئْتَ، إِنَّ شِئْتَ أَنْ أُطِيقَ عَلَيْهِمُ الْأَخْشَبِينَ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ، لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا "عُرُوهُ، أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَتَى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمِ أُحُدٍ، قَالَ: " لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكَ مَا لَقِيتُ، وَكَانَ أَشَدَّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ، إِذْ عَرَضْتُ نَفْسِي عَلَى ابْنِ عَبْدِ يَالِيلَ بْنِ عَبْدِ كَلَالٍ، فَلَمْ يُجِئْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ، فَأَنْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ عَلَى وَجْهِ، فَلَمْ أَسْتَفِقْ إِلَّا وَأَنَا بقرنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي، فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَظَلَّتْنِي، فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِيهَا جَبْرِيلُ، فَنَادَانِي فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ،

وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ، وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ
 فِيهِمْ، فَنَادَانِي مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ، فَقَالَ،
 ذَلِكَ فِيمَا شِئْتَ، إِنْ شِئْتَ أَنْ أُطَبِّقَ عَلَيْهِمُ الْأَحْشَبِينَ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ
 يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ، لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا))

(أخرجه البخاري، 2008 : 3231)

ความว่า : “อาอิหะฮฺ ﷺ ภรรยา นะบี ﷺ กล่าวว่า ฉันได้ถาม
 นะบี ﷺ มีวันที่เลวร้ายยิ่งกว่าวันสงครามอุหุดที่เกิดขึ้นกับท่าน
 ไหม ท่านกล่าวว่าฉันได้พบ มันเลวร้ายยิ่งกว่าวันอัลอะเกาะบะฮฺ
 เมื่อนั้นประชันหน้ากับ อิบนิ อับดียาลิล เป็น อับดิลุลาต เขาไม่
 ตอบรับฉันดังที่ฉันต้องการ (มาสู่อิสลาม) ฉันก็ได้แยกตัวออก
 จากเขาในขณะที่ใบหน้าของฉันยังมีความหวัง และมีได้ปิดหน้า
 ขณะเดียวกันฉันอยู่ใกล้กับอัยษะอาลิบ แล้วฉันได้เสยศีรษะของ
 ฉัน แล้วเมื่อนั้นลูกก็อ่อนเมฆให้ร่มเงาแก่ฉัน ฉันก็มองดู ก็เห็น
 ญิบรีลในก้อนเมฆ เขาได้เรียกฉัน แล้วกล่าวว่า แท้จริงอัลลอฮฺ
 ﷻ ได้ยินคำพูดของกลุ่มชนของท่านแต่ท่าน และอะไรที่พวก
 เขาตอบกลับกับท่าน และแท้จริงมะลาอิกะฮฺแห่งภูเขาได้ลุกขึ้น
 เพื่อท่านเพื่อสั่งให้ภูเขาทำตามที่ท่านต้องการ มะลาอิกะฮฺแห่ง
 ภูเขาได้เรียกฉันและให้สะลามฉัน แล้วเขากล่าวว่า โอ้มุฮัมมัด
 ﷺ แล้วกล่าวต่อไปว่าแล้วแต่ท่านต้องการ หรือท่านจะให้ฉัน
 ถล่มพวกเขาด้วยสองสิ่งที่แข็ง ท่านนะบี กล่าวว่า ไม่ฉัน
 ต้องการให้อัลลอฮฺ ﷻ ให้มีลูกหลานเกิดจากพวกเขาที่ทำ
 อิบาอะฮฺต่ออัลลอฮฺ ﷻ องค์กรเดียว โดยไม่ร่วมกับสิ่งอื่นใด”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008: 3231)

จากหะดีษข้างต้นนี้ หากเป็นบุคคลทั่วไป แล้วเขาจะต้องตอบรับคำเสนอของ
 มะลาอิกะฮฺ ที่จะทำลายผู้ปฏิเสธ แต่ท่านเราะฮูต ﷺ ไม่ปฏิบัติเช่นนั้นยังมีความหวังว่าลูกหลานของ
 พวกเขาเหล่านั้นจะได้รับอิสลามในอนาคต

ข. การอิหฺเราะฮฺไปยังมะดีนะฮฺ

สาเหตุของการอิหฺเราะฮฺ คือ การใช้ชีวิตของชาวมุสลิมในเมือง
 มักกะฮฺตกอยู่ในอันตรายมากขึ้น อันเนื่องมาจากการกลั่นแกล้งทำร้ายของพวกกุรีซจนทำให้มุสลิม
 ไม่สามารถเปิดเผยตนเองได้ เพราะอาจได้รับอันตราย ท่านนะบี ﷺ รู้สึกสงสารชาวมุสลิมเป็น

อย่างมาก จนในที่สุด อัลลอฮฺ ﷻ ทรงอนุมัติให้มีการฮัจเราะฮฺได้ ท่านนะบี ﷺ จึงแจ้งข่าวดีให้ชาวมุสลิมที่มักกะฮฺได้รับรู้

ท่านเราะฮ์ลุล ﷺ กล่าวว่า :

((رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ، فَذَهَبَ وَهَلَيْتُ إِلَى أَهْلِهَا الْيَمَامَةَ أَوْ هَجَرَ، فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ، وَرَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ هَذِهِ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا، فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ، ثُمَّ هَزَزْتُهُ بِأُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْفَتْحِ، وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقْرًا، وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ، وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْخَيْرِ وَثَوَابِ الصَّدَقِ، الَّذِي آتَانَا اللَّهُ بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ))

(أخرجه البخاري، 2008 : 3622)

ความว่า : “ในขณะที่ฉันกำลังนอนอยู่ ฉันได้มองเห็นภาพว่าฉันได้ฮัจเราะฮฺจากเมืองมักกะฮฺไปที่เมืองๆหนึ่งที่เต็มไปด้วยต้นอินทผาลัมฉันก็ไปที่นั่นมีนกพิราบ หรือ ฮาญะรฺ แล้วที่นั่นคืออัลมะดีนะฮฺ ยัษริบ และฉันเห็นในฝันครั้งนี้ แท้จริงฉันแคว้งดาบแล้วดาบได้หักที่ตรงกลาง นั่นคือสิ่งที่เกิดกับมุอิมินวันสงครามอุฮุด หลังจากนั้นฉันแคว้งดาบอีกครั้งก็กลับมาดีเหมือนเดิม นั่นคือสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ให้มาในวันสงครามพิศุ และการรวมตัวของมุอิมิน และฉันเห็นที่นั่นว่าหนึ่งตัว และอัลลอฮฺ ﷻ ดีที่สุดเมื่อเขาเหล่านั้นคือมุอิมินวันสงครามอุฮุด และเมื่อความดีที่อัลลอฮฺ ﷻ ให้มาด้วยความดีและการตอบแทนที่เป็นจริงที่อัลลอฮฺ ﷻ ให้แก่เราหลังสงครามบัตร์”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008 : 3622)

ท่านเราะฮ์ลุล ﷺ กล่าวว่า :

((قَدْ أُرَيْتُ دَارَ هَجْرَتِكُمْ، رَأَيْتُ سَبْخَةً ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْرِي))

(أخرجه البخاري، 2008 : 2298)

ความว่า : “ฉันได้มองเห็นจุดหมายปลายทางการฮัจญ์เราะฮฺของพวกเขาท่านแล้ว นั่นคือ ดินแดนที่มีต้นอินทผาลัม ซึ่งอยู่ระหว่างแนวหินสองแนว”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008: 2298)

เช่นเดียวกับเศาะหะบะฮฺ ﷺ ที่สัญญาเราะฮฺไปยังหะบะชะฮฺ หลังจากนั้นไปยังมะดีนะฮฺ

2.2.4 การเดินทางเพื่อสังเกตความล้มสลายของชนชาติก่อนๆ

ชนชาติก่อนๆ นั้นคือชนชาติก่อนชนชาติท่านเราะฮฺสูล ﷺ เช่น ชนชาตินูหฺ ษะมูด ฮูด มัดยัน อิสรออีล เป็นต้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ให้พวกเขาล่มสลายสาเหตุมาจากที่พวกเขาไม่ปฏิบัติตามตามนะบียของเขาคือพระองค์ได้ทรงส่งมายังโลกเพื่อบอกอัลหุก์และให้ปฏิบัติตาม และพวกเขาจะมากด้วยคำถามต่างๆ นานา

อัลลอฮฺ ﷻ ดำรัสว่า :

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ
أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾

(يوسف : 109)

ความว่า : “และเรามีได้ส่งผู้ใดมาก่อนเจ้า นอกจากบรรพบุรุษจากชาวเมืองที่เราให้วะหฺยูแก่พวกเขา ¹ พวกเขาได้ตระเวนไปในแผ่นดินดอกหรือเพื่อพวกเขาจะเห็นบั้นปลายของบรรดาผู้ที่มาก่อนพวกเขาว่าเป็นอย่างไร ² และแน่นอนโลกอาคิเราะฮฺนั้นดียิ่งสำหรับบรรดาผู้ยำเกรงพวกท่านมิได้ใช้สติปัญญาดอกหรือ”

(ยูสุฟ : 209)

อิบน์กะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 2/453) อธิบายว่า : “ผู้ที่มาก่อนพวกเขาหมายถึงชนชาติที่กล่าวเท็จต่อบรรดาเราะฮฺสูลของพวกเขาคืออัลลอฮฺ ﷻ ได้พิณาศพวกเขา”

2.2.4.1 การล่มสลายของกษัตริย์ฟิรอาวันในอียิปต์

ประเทศอียิปต์ เป็นประเทศที่มีความเจริญทางวัฒนธรรมและเป็นที่พักพิงของนะบียหลายคน เช่น นะบียมูซา ﷺ นะบียยูสุฟ ﷺ เป็นต้น โดยเฉพาะในสมัยนะบียมูซา ﷺ กษัตริย์เมืองนี้ถูกเรียกว่า ฟิรอาวัน อันเนื่องมาจากความยิ่งใหญ่และความกดขี่ประชาชนไม่มีความเป็นธรรม ไม่ปฏิบัติตามนะบียมูซา ﷺ ที่อัลลอฮฺ ﷻ ประทานลงมาเพื่อบอกอัลหุก์ ทำให้ฟิรอาวันและพลพรรคของเขาจนน้ำได้อันเนื่องจากการติดตามนะบียมูซา ﷺ

¹ เป็นบุคคลธรรมดา มิใช่เหล่าอิกะฮฺจากฟากฟ้า อัลกุฎ็อบรียกกล่าวว่า เป็นเพศชายมิใช่เพศหญิง และมีเหล่าอิกะฮฺ และเป็นชาวเมืองมิใช่ชาวชนบท อัลหะสันกล่าววว่า อัลลอฮฺ ﷻ มิได้ส่งนะบียมาจากชาวชนบทเลยและมีได้เป็นเพศหญิงหรือมาจากประเภทอื่น

² พวกปฏิเสธศรัทธาเหล่านั้นมิได้พิจารณาข้างดอกหรือ ถึงสิ่งที่ประสบกับประชาชนชาติสมัยก่อน และชะตากรรมของชนเหล่านั้น

อัลลอฮฺ ﷻ คำร่ำว่า :
 ﴿كَذَّابُ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ
 بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾

(آل عمران : 11)

ความว่า : “เช่นเดียวกับสภาพความเคยชินของวงศ์วานฟิรออาน์ และบรรดาผู้ก่อนหน้าพวกเขา ซึ่งพวกเขาได้ปฏิเสธบรรดา โองการของเราแล้วอัลลอฮฺ ﷻ ก็ได้ทรงลงโทษพวกเขา เพราะ บาปกรรมของพวกเขาเอง และอัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงลงโทษ อันรุนแรง”

(อาละอิมรอน : 11)

อิบน์ กะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 1/308) อธิบายว่า : “كَذَّابُ آلِ فِرْعَوْنَ”
 อัญญาะหากกล่าวว่ จากอิบน์ อับบาสให้ความหมายคำนี้ว่าการกระทำของวงศ์วานฟิรออาน์”

อัลลอฮฺ ﷻ คำร่ำว่า :

﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ
 تَنْظُرُونَ﴾

(البقرة : 50)

ความว่า : “และจงรำลึกถึงขณะที่เราได้แยกทะเลออกเพราะพวก เจ้าและเราะได้ช่วยพวกเจ้าให้รอดพ้นและได้ให้พวก ฟิรออาน์ จมน้ำตาย¹ ขณะที่พวกเจ้ามองดูอยู่²”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 50)

ทั้งสองอายะฮฺข้างต้นนี้แสดงถึงฟิรออาน์ และ ผู้ที่ก่อนหน้าเขาที่ปฏิเสธโองการ ของอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งเป็นเหตุให้เขาได้รับโทษจากอัลลอฮฺ ﷻ อันสาหัส

2.2.4.2 ความพินาศของประชาชาติลูฏ

ประชาชาติลูฏเป็นประชาชาติสมัยนะบิฏฏ ﷺ ที่สมสู่ระหว่างชายกับ ชาย ไม่เชื่อฟังนะบิฏฏ ﷺ ที่ห้ามปรามเขาจนกระทั่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงส่งมะลาอิกะฮฺ มาพลิก แผ่นดินจนกลายเป็นทะเลสาบซึ่งยังปรากฏอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนั้นคือ ทะเลสาบเคดซี

¹ ขณะที่ฟิรออาน์ติดตามวงศ์วานอิสรออิลไปถึงกลางทะเล ซึ่งขณะนั้นวงศ์วานอิสรออิลขึ้นฝั่งแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงให้น้ำสองฟาก ทางกระแทกตัวเข้าหากัน ทำให้พวกฟิรออาน์จมน้ำตาย

² ขณะที่วงศ์วานอิสรออิลมองดูกันอยู่

อัลลอฮฺ ﷻ คำร่ำว่า :

﴿وَلَوْ طَآءَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ، إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ، وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ، فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ، وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾

(الأعراف : 80-84)

ความว่า : “และจงรำลึกถึงลู่ฏ ¹ ขณะที่เขาได้กล่าวแก่ ประชาชาติของเขาว่า ท่านทั้งหลายจะประกอบสิ่งชั่วช้า น่ารังเกียจ ซึ่งไม่มีคนใดในหมู่ประชาชาติทั้งหลายได้ประกอบ มันมาก่อนพวกท่านกระนั้นหรือ แท้จริงพวกท่านจะสมสู่เพศ ชายด้วยต้นหาราคะอื่นจากเพศหญิง ² ยิ่งกว่านั้นพวกท่านยังเป็น พวกที่ละเมิดขอบเขตด้วย และคำตอบแห่งประชาชาติของเขา นั้น มีปรากฏเป็นอื่นใด นอกจากการที่พวกเขาถือว่า ท่าน ทั้งหลายจงขับไล่พวกเขา ออกไปจากเมืองของพวกท่านเสีย แท้จริงพวกเขาเป็นพวกที่บริสุทธิ์ ³ และเรา ⁴ ได้ช่วยเขาและ ครอบครัวของเขาให้รอดพ้น นอกจากภรรยาของเขาเท่านั้นซึ่ง นางปรากฏอยู่ในหมู่ผู้ที่คงอยู่ ⁵ (เพื่อรับการลงโทษ) และเราได้ ไล่ให้ฝน ⁶ ตกลงมาบนพวกเขาแล้วเจ้า ⁷ จงดูเถิดว่า ผลสุดท้ายของ บรรดาผู้กระทำความผิดนั้นเป็นอย่างไร”

(อัลอะอฺรอฟ : 80-84)

¹ คือท่านนะบิลู่ฏ ^ﷺ

² กล่าวคือมีต้นหาราคะในเพศชายมากกว่าในเพศหญิง

³ เป็นถ้อยคำเย้ยหยันจากพวกเขา มิใช่เป็นถ้อยคำชมเชยหรือยอมรับในความจริง

⁴ หมายถึงอัลลอฮฺ ^ﷻ

⁵ คือนางมิได้ร่วมอพยพไปกับท่านนะบิลู่ฏ ^ﷺ

⁶ หมายถึงฝนที่เป็นเม็ดหิน ซึ่งระบอบอยู่ในสุเราะฮ์ฮุค และสุเราะฮ์ฮัจญ์

⁷ หมายถึงท่านนะบีมุหัมมัด ^ﷺ

มุหัมมัด เป็น อะลี (Muhammad bin A'liy, 1993 : 2/314) อธิบายว่า :
 ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطْرًا﴾ ความหมายในที่นี้หมายถึง อัลลอฮ์ ﷻ ได้ส่งฝนที่มีโซ่ฝนปกคลุมมา
 คือได้ขว้างพวกเขาเหล่านั้นด้วยก้อนหิน เช่นเดียวกับที่พระองค์ได้ดำรัสในสุเราะฮ์ฮุดอายะฮ์ที่ 82
 ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سَجِيلٍ﴾

อัลลอฮ์ ﷻ ดำรัสว่า :

﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ
 سَجِيلٍ مَّنْضُودٍ﴾

(هود : 82)

ความว่า : “ดังนั้น เมื่อพระบัญชาของเราได้มาถึง¹ เราได้ทำให้
 ข้างบนของมันเป็นข้างล่าง² และเราได้ให้ก้อนหินแกร่งหล่นพรู
 ลงมา³”

(ฮุด : 82)

อิบน์กะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 4/213) อธิบายไว้ : ﴿مَّنْضُودٍ﴾ คือลงอย่าง
 ต่อเนื่องบนเขาเหล่านั้น”

2.2.4.3 ความพินาศของประชาชาติมดขยัน

ประชาชาติมดขยันเป็นประชาชาติของนะบิฮุอัยบ ﷺ ประชาชาตินี้ชอบ
 โกงตาชั่งและเครื่องตวง เวลาซื้อขายสินค้า ท่านนะบิฮุอัยบ ﷺ ได้เตือนพวกเขา แต่ไม่ปฏิบัติตาม
 คำเตือนจนกระทั่งอัลลอฮ์ ﷻ ได้ทำให้พวกเขาพินาศ

อัลลอฮ์ ﷻ ดำรัสว่า :

﴿وَالِى مَدِينٍ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ
 غَيْرُهُ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ
 عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ، وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ
 بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا فِي الْأَرْضِ
 مُفْسِدِينَ ، بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ
 بِحَفِيظٍ، قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصْلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرُكَ مَا يَعْْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ

¹ เมื่อเวลาการลงโทษของเรามาถึง

² เราได้พลิกหม้อน้ำให้ข้างบนกลับไปอยู่ข้างล่าง

³ เราได้ส่งก้อนหินแข็งแกร่งถูกเป็นไฟ ประโยคนี้ใช้คำเปรียบที่ขบเหมือนกับฝนตกลงมา

أَنْ تَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ، قَالَ يَا قَوْمِ
 أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا
 أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا
 اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ، وَيَا قَوْمِ لَا
 يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ
 أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمٌ لُّوطٍ مِنْكُمْ بَعِيدٍ ، وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا
 إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ، قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ
 وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا
 بَعَزِيزٌ ، قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ
 ظَهْرِيًّا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ، وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ
 إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ
 وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ، وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ
 آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي
 دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤-٩٤﴾

(هود : 84-94)

ความว่า : “และยังกลุ่มชนของมัดยัน เราได้ส่งพี่น้องคนหนึ่งของ
 พวกเขาคือฮุอัยบ¹ เขากล่าวว่าโอ้กลุ่มชนของฉันเอ๋ย พวกท่านจง
 เคารพบิดาอะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ พวกท่านนั้นไม่มีพระเจ้าอื่นใด
 นอกจากพระองค์ และพวกท่านอย่าให้การตวงการชั่งบกพร่อง
 แท้จริงฉันเห็นพวกท่านยัง อยู่ในความดี และแท้จริงฉันกลัวแทน
 พวกท่านต่อการลงโทษในวันที่ถูกห้อมล้อมไว้² และโอ้กลุ่มชน
 ของฉันเอ๋ย พวกท่านจงให้ครบสมบูรณ์ไว้ซึ่งการตวงและการชั่ง
 โดยเที่ยงธรรม และอย่าให้บกพร่องแก่มนุษย์ซึ่งสิ่งต่างๆ ของ
 พวกเขา และอย่าก่อความในแผ่นดินโดยเป็นผู้บ่อนทำลาย สิ่งที
 เหลืออยู่ของอัลลลอฮ์ ﷺ นั้น³ ดียิ่งสำหรับพวกท่าน หากพวกท่าน

¹ เรื่องที่ทกในศุเราะฮ์นี้คือเรื่องของนะบิฮุอัยบกับกลุ่มชนมัดยัน

² ความมุ่งหมายในที่นี้คือการลงโทษในวันกิยามะฮ์

³ สิ่งที่เหลืออยู่กับท่านที่เป็นของทะเลานั้น ดีกว่าสิ่งที่พวกท่านรวบรวมไว้มากมาย แต่เป็นของหะรอม

เป็นผู้ศรัทธา และฉันมิใช่ผู้คุ้มกันพวกท่าน พวกเขากล่าวว่า โอ้ ซุฮัยบเอ๋ย การละหมาดของท่านสั่งสอนท่านว่า ให้พวกเราละทิ้งสิ่งที่บรรพบุรุษของเราเคารพบูชา หรือว่าให้เรากระทำต่อทรัพย์สินของเราตามที่เราต้องการกระนั้นหรือ¹ แท้จริงนั้นเป็นผู้อดทนขันติเป็นผู้มีสติปัญญา เขากล่าวว่า โอ้กลุ่มชนของฉันเอ๋ย พวกท่านมิเห็นดอกหรือ หากฉันมีหลักฐานอันชัดแจ้งจากพระเจ้าของฉัน และพระองค์ได้ประทานริชกีแก่ฉัน ซึ่งเป็นริชกีที่ดีจากพระองค์² และฉันมิปรารถนาที่จะขัดแย้งกับพวกท่าน ในสิ่งที่ฉันได้ห้ามพวกท่านให้ละเว้น³ ฉัน มิปรารถนาสิ่งใดนอกจากการปฏิรูปให้ดีขึ้นเท่าที่ฉันสามารถและความสำเร็จของ ฉันจะไม่เกิดขึ้น เว้นแต่ด้วยความช่วยเหลือของอัลลอฮ์ ﷻ แต่พระองค์ฉันขอมอบหมายและยังพระองค์เท่านั้นฉันกลับไปหา และโอ้กลุ่มชนของฉัน อย่าให้การแตกแยกของฉันทำให้พวกท่านกระทำผิด ซึ่งจะประสบแก่พวกท่านเช่นที่ได้ประสบแก่กลุ่มชนของนุหฺ عليه السلام หรือกลุ่มชนของฮูด عليه السلام หรือกลุ่มชนของศอลิหฺ عليه السلام⁴ และกลุ่มชนของลุด عليه السلام มิได้ห่างไกลจากพวกท่าน และพวกท่านจงขอร้องต่อพระเจ้าของพวกท่านแล้วจงกลับเนื้อกลับตัวต่อพระองค์แท้จริงพระเจ้าของฉันนั้นเป็นผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงรักใคร่ พวกเขากล่าวว่า โอ้ ซุฮัยบเอ๋ย เราไม่เข้าใจส่วนมากที่ท่านกล่าว และแท้จริงเราเห็นว่าท่านเป็นคนอ่อนแอในหมู่พวกเรา ถ้ามิใช่เพราะครอบครัวของท่านแล้ว เราจะเอาหินขว้างท่าน⁵ และท่านก็มีได้เป็นผู้มีเกียรติเหนือพวกเรา⁶ เขากล่าวว่า โอ้กลุ่มชนของฉันเอ๋ย ครอบครัวของฉันเป็นที่นับถือแก่พวกท่านมากกว่าอัลลอฮ์ ﷻ กระนั้นหรือ และพวกท่านได้เอาพระองค์ไว้

¹ หรือว่าการละหมาดของท่านใช้ท่านให้พวกเราเลิกการซึ่งดวงที่ขาดจำนวน

² คือริชกีที่หะลาล นักศัฟิรากล่าวว่า และถ้าฉันเป็นนะบียอย่างแท้จริงแล้ว จะเป็นไปได้ละหรือที่ฉันจะไม่ห้ามพวกท่านให้เลิกการเคารพบูชารูปปั้น และระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน

³ ฉันมิได้ห้ามพวกท่านให้ละเว้นสิ่งใด แล้วฉันก็ปฏิบัติเอง แต่ฉันใช้พวกท่านในสิ่งที่ฉันใช้ให้ตัวฉันเองปฏิบัติ

⁴ คือการลงโทษ

⁵ เราจะฆ่าท่านด้วยการเอาหินขว้าง

⁶ ท่านมิได้มีเกียรติเหนือเรา จนกระทั่งเราจะไม่ขว้างท่านด้วยก้อนหิน

เบื้องหลังพวกท่าน แท้จริงพระเจ้าของนักรบรอบรู้สิ่งที่พวกท่านกระทำ และโอ้กลุ่มชนของฉินเอ๋ย พวกท่านจงกระทำตามแนวทางของพวกท่าน ฉินก็จะกระทำ (ตามแนวทางของฉิน) ¹ แล้วพวกท่านก็จะรู้ว่าผู้ใดที่การลงโทษจะประสบแก่เขา จะทำให้เขาอดสูและผู้ใดที่เขาเป็นคนโกหก และพวกท่านจงคอยเฝ้าดูเถิด ² แท้จริงฉินก็ร่วมกับพวกท่านคอยเฝ้าดูอยู่ด้วย และเมื่อพระบัญชาของเราได้มาถึง เราได้ช่วยซุฮัยบและบรรดาผู้ศรัทธาร่วมกับเขาให้รอดพ้น ด้วยความเมตตาจากเรา และเสียดังปนาทได้คร่าบรรดาผู้ธรรม ³ แล้วพวกเขาได้กลายเป็นผู้นอนหงายตายในบ้านของพวกเขา ⁴”

(สูด : 84-94)

2.2.4.4 ความพินาศของชาวอ้าดและชาวษะมูด

ก. ความพินาศของชาวอ้าด

อัลลอฮ์ ﷻ ดำรัสว่า :

﴿وَالِىٰٓ اَعَادِ اٰخَاهُمْ هُوْدًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ، قَالَ الْمَلٰٓئِكَةُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهِ اِنَّا لَنَرٰكَ فِى سَفَاهَةٍ وَاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ، قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِيْ سَفَاهَةٌ وَّلٰكِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ، اُبَلِّغُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّيْ وَاَنَا لَكُمْ نٰصِيْحٌ اٰمِيْنٌ ، اَوْعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَاذْكُرُوْا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْۢ بَعْدِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّزَادَكُمْ فِى الْخَلْقِ بَسۜطَةً فَاذْكُرُوْا اَلَّاۤءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُوْنَ ، قَالُوْا

¹ เสมือนกับจะกล่าวว่า พวกท่านจงยึดถือตามแนวทางปฏิบัติในการปฏิเสธศรัทธาและการเป็นศัตรูต่อไปเถิด ฉินก็จะยึดมั่นอยู่ในแนวทางของอิสลามและการอดทนขันติ

² จงคอยดูที่ปลายทางแห่งการกระทำของพวกท่าน

³ เสียดังปนาทแห่งการลงโทษ อัลกุรฎูบีย์กล่าวว่า ญิบริลได้ตะ โคนเสียดังปนาทใส่พวกเขาด้วยเสียดังปนาทนี้ทำให้วิญญาณของพวกเขายกออกจากร่างด้วยความตกใจ

⁴ นอนตายโดยไม่มีกระดูก อิบญะษีรกล่าวว่า ในซูเราะฮ์นี้กล่าวว่า เสียดังปนาทได้คร่าพวกเขา ในซูเราะฮ์อัลอะอูรอฟ กล่าวว่า ความไหวอย่างแรงของแผ่นดินได้คร่าพวกเขา และในซูเราะฮ์ซุฮุรอฮ์ กล่าวว่า การลงโทษแห่งวันที่มีเมฆหมอกมาปกคลุมส่วนต่างๆ ในสามซูเราะฮ์นี้ เป็นการกล่าวถึงการลงโทษของอัลลอฮ์ ﷻ ต่อกลุ่มชนของนะบิซุฮัยบ عليه السلام

أَجْتَنَّا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ، قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَظْبٌ أَنْجَادِلُونِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ، فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

(الأعراف : 65-72)

ความว่า : “และยังประชาชาติอาดนั้น เราได้ส่งฮูด عليه السلام ซึ่งเป็นพี่น้องของพวกเขาไป เขากล่าวว่า โอ้ประชาชาติของฉัน จงเคารพสักการะอัลลอฮ ﷻเถิด ไม่มีผู้ที่ควรได้รับการเคารพสักการะใดๆ สำหรับพวกท่านอีกแล้วอื่นจากพระองค์ พวกท่านไม่ยำเกรงดอกหรือ บรรดาชนชั้นนำที่ปฏิเสธศรัทธาในหมู่ประชาชาติของเขาแล้วว่า แท้จริงเราเห็นท่านอยู่ในความโหดเหี้ยม และแท้จริงพวกเราแน่ใจว่าท่านนั้นเป็นคนหนึ่งในหมู่ผู้มูสา เขากล่าวว่า โอ้ ประชาชาติของฉัน ไม่มีความโหดเหี้ยมใดๆ อยู่ที่ฉัน แต่ที่ฉันคือเราะฮูตคนหนึ่ง ซึ่งมาจากพระเจ้าแห่งสากลโลก โดยที่ฉันจะประกาศแก่พวกท่าน ซึ่งบรรดาสารแห่งพระเจ้าของฉัน และฉันนั้นเป็นผู้แนะนำที่ซื่อตรงแก่พวกท่าน และพวกท่านแปลกใจกระนั้นหรือ การที่ได้มีข้อตักเตือนจากพระเจ้าของพวกเจ้ามายังพวกเจ้าโดยผ่านชายคนหนึ่งในหมู่พวกท่านเพื่อเขาจะได้ตักเตือนพวกท่าน และพวกท่านจงรำลึกเถิด ขณะที่พระองค์ได้ทรงให้พวกท่านเป็นผู้สืบช่วงแทน ¹ มาหลังจากประชาชาติของ นูห عليه السلام และได้ทรงเพิ่มพละกำลังแก่พวกท่านในการบังเกิด ² ดังนั้น พวกท่านพึงรำลึกถึงความกรุณาของอัลลอฮ ﷻเถิด เพื่อว่าพวกท่านจะได้รับความสำเร็จ พวกท่านกล่าวว่า ที่ท่านมาหาพวกเรานั้น เพื่อว่าใครจะได้เคารพสักการะอัลลอฮ ﷻ แต่เพียงองค์เดียว และละทิ้งสิ่งที่บรรดา

¹ คือสืบสายโลหิตมาจากประชาชาติของท่านนะบีนูห ในฐานะเป็นผู้ปกครองสืบช่วงแทนพวกเขา

² คือ ได้บังเกิดพวกท่านให้มีร่างกายแข็งแรงและมีพละกำลัง

บรรพบุรุษของพวกเขาเคยเคารพสักการะมากระนั้นหรือ จงนำ
 สิ่ง¹ที่ท่านได้สัญญาแก่พวกเรามาซึ่งพวกเราเถิด หากท่านอยู่ใน
 หมู่ผู้พูดจริง เขากล่าวว่า แน่แน่นอนได้เกิดขึ้นแล้วแก่พวกท่าน ซึ่ง
 การลงโทษ² และความกริ้วโกรธจากพระเจ้าของพวกท่าน พวก
 ท่านจะได้เถียงกันในบรรดาชื่อ³ ที่พวกท่านและบรรพบุรุษของ
 พวกท่านได้ตั้งมั่นขึ้นมาเอง โดยที่อัลลอฮ์ ﷻ มิได้ทรงประทาน
 หลักฐานใดๆ มาสำหรับชื่อเหล่านั้น⁴ กระนั้นหรือ ดังนั้นพวก
 ท่านจงรอคอยเถิดแท้จริงมันร่วมกับพวกท่านด้วยในหมู่ผู้รอคอย
 แล้วเราได้ช่วยเขา⁵ และบรรดาผู้ที่ร่วมอยู่กับเขาให้รอดพ้น ด้วย
 ความเอ็นดูเมตตาจากเรา และเราได้ตัดขาด⁶ ซึ่งคนสุดท้ายของ
 บรรดาผู้ที่ปฏิเสธโครงการทั้งหลายของเรา และมีเคยปรากฏว่า
 พวกเขาเป็นผู้ศรัทธา”

(อัลอะฮฺรอฟ : 65-72)

ข. ความพินาศของชาวษะมูด

อัลลอฮ์ ﷻ คำร่ำว่า :

﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ، إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ،
 إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ، وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ
 أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ، أَتَتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ ،
 فِي جَنَّاتٍ وَعَيْوُنٍ ، وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ، وَتَنْجُتُونَ مِنْ
 الْجِبَالِ بِيُوتًا فَارِهِينَ ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ، وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ
 الْمُسْرِفِينَ ، الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ، قَالُوا إِنَّمَا
 أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ، مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ

¹หมายถึงการลงโทษ

² อันได้แก่การให้มีลมพายุซึ่งมีความเร็วสูงและความเย็นจัดพัดมาในหมู่พวกเขาเป็นเวลาเจ็ดคืนกับแปดวันต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้ที่
 ฝ่าฝืนในหมู่พวกเขาตายหมดสิ้น

³ คือชื่อเจ็ดที่เป็นที่เคารพสักการะของพวกเขา

⁴ คือเพื่อยืนยันว่าให้เคารพสักการะได้กระนั้นหรือ

⁵ คือท่านนะบียูด

⁶ คือทำลายจนกระทั่งคนสุดท้ายของพวกเขา อนึ่งพวกฮาดที่ถูกทำลายนี้เรียกว่า ชาวฮาดพวกแรกซึ่งอยู่ในภาคพื้นส่วนที่เรียกว่า
 อัลอัหฺกอฟ ส่วนชาวฮาดพวกที่สอง นั้นอยู่ในยะมัน

الصَّادِقِينَ ، قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ، وَلَا
تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ، فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا
نَادِمِينَ ، فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿

(الشعراء : 141-158)

ความว่า : “หมู่ชนของชะมูดได้ปฏิเสธบรรดาเราะสุล¹ ขณะที่
พี่น้องคนหนึ่งของพวกเขาคือศอและหุ² ได้กล่าวแก่พวกเขา
โอ้พวกท่านอย่าเกรงบ้างหรือ แท้จริงฉันคือเราะสุลผู้ซื่อสัตย์
สำหรับท่าน ดังนั้นพวกท่านจงอย่าเกรงอัลลอฮ์³ และเชื่อฟังฉัน
และฉันมิได้ขอค่าตอบแทนในการนี้จากพวกท่าน ค่าตอบแทน
ของฉันมิได้มาจากผู้ใดนอกจากพระเจ้าแห่งสากลโลก⁴ พวกท่าน
จะถูกปล่อยให้อยู่อย่างสงบปลอดภัย ณ ที่นี้หรือ⁵ ในสวนอัน
หลากหลาย และลำธารหลายแห่ง และไร่นา และต้นอินทผลัม
ซึ่งกิ่งก้านของมันสูงงอม⁶ และพวกท่านสักคัญเขาเป็นที่อยู่อาศัย
อย่างชานาญ⁵ ดังนั้นพวกท่านจงอย่าเกรงอัลลอฮ์³ และเชื่อฟัง
ฉัน และอย่าเชื่อฟังคำสั่งใช้ของ พวกฝ่าฝืน⁶ พวกที่บ่อนทำลาย
ในแผ่นดิน และไม่เป็นพวกพัฒนา พวกเขากล่าวว่า แท้จริงท่าน
เป็นคนหนึ่งในหมู่ผู้ถูกอากม ท่านมิใช่ใครอื่นนอกจากเป็นสามัญ

¹ เริ่มเรื่องราวของนะบีสออิหฺ คือตระกูลชะมูดได้ปฏิเสธไม่เชื่อฟังเราะสุลของพวกเขาคือศออิหฺ ผู้ใดปฏิเสธเราะสุลคนหนึ่งก็เท่ากับ
เขาปฏิเสธบรรดาเราะสุลทั้งหมด

² อายะฮ์ได้กล่าวซ้ำเช่นนี้เป็นการเตือนว่าการเรียกร้องของบรรดาเราะสุลเป็นหนึ่งเดียว เราะสุลทุกท่านได้กล่าวเตือนกลุ่มชนของเขา
ถึงจุดมุ่งหมายในการที่เขาได้รับแต่งตั้งให้เป็นเราะสุล เพราะมันเป็นผลประโยชน์ของประชาชาติทั้งหมด

³ คือพระเจ้าของพวกท่านจะปล่อยให้พวกท่านอยู่ในโลกนี้อย่างสงบปลอดภัยและได้รับความโปรดปรานอยู่ตลอดกาล เสมือนกับว่า
พวกท่านจะมีชีวิตอยู่ตลอดไปโดยไม่ตายกระนั้นหรือ

⁴ นักคัมภีร์ กล่าวว่าดินแดนของชะมูด มีสวนมากหลาย มีน้ำ ลำธาร มีต้นอินทผลัม ดังนั้นนะบีสออิหฺได้เตือนพวกเขาให้รำลึกถึงนิอ
มะฮ์ของอัลลอฮ์³ อันมากมายนี้

⁵ อีรอสัยยกกล่าวว่า เป็นที่ประจักษ์ว่าโองการเหล่านี้บ่งถึงว่า ส่วนใหญ่ของชนชาติฮูดนั้น มีความรู้สึกลงใจทางจินตนาการ คือชอบมักใหญ่
ใฝ่สูง การมีชีวิตอยู่ยาวนาน และการวางอำนาจบาตรใหญ่ สำหรับชนชาติของศออิหฺนั้นมีความรู้สึกลงใจทางชอบกินชอบดื่มและที่พกอัน
สุขสบาย อัสศอวีย์ กล่าวว่า พวกนี้มีชีวิตยาวนาน เพราะฝ่าและตัวอาคารจะหุพังก่อนพวกเขาจะตาย บางคนในพวกเขาจะมีชีวิตอยู่
300 ปีถึง 1,000 ปี

⁶ อย่าเชื่อฟังคำสั่งใช้ของพวกหัวหน้าผู้ฝ่าฝืน

ชนเช่นเรา¹ ดังนั้นจงนำมาสักสัญญาหนึ่ง หากท่านเป็นหนึ่งในหมู่ผู้สัตย์จริง เขากล่าวว่า นี่คือนูฐตัวเมีย² สำหรับมันค้ำน้ำวันหนึ่ง และสำหรับพวกท่านก็ค้ำน้ำวันหนึ่งที่รู้จักกัน และพวกท่านอย่าก่อความทุกข์ยากแก่มัน³ มิฉะนั้นการลงโทษในวันอันยิ่งใหญ่จะคร่าพวกท่าน⁴ แล้วพวกเขาได้ขำมัน พวกเขาจึงอยู่ในสภาพที่เป็นผู้เศร้าโศกเสียใจ⁵ ดังนั้นการลงโทษได้คร่าพวกเขา⁶ แท้จริงในการนี้ย่อมเป็นสัญญาหนึ่งอย่างแน่นอน แต่ส่วนมากของพวกเขาไม่เป็นผู้ศรัทธา”

(อิซฮะรออ์ : 141-158)

2.2.4.5 ความพินาศของประชาชาตินูหฺ عليه السلام

อัลลอฮฺ ﷻ คำร่ำว่า :

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ، إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ،
إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ، وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ
أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ، قَالُوا
أَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكُمُ الْكَافِرُونَ ، قَالَ وَمَا عَلِمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ،
إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ، وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ،
إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ، قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ
الْمَرْجُومِينَ ، قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ، فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا
وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ
الْمَشْحُونِ ، ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ﴾

(الشعراء : 105-120)

¹ ทำไมท่านจึงอ้างว่าเป็นเราะสุลของอัลลอฮฺ ﷻ

² นี่คือนูฐตัวเมียของฉันทนขอมอบให้แก่พวกท่าน คือนูฐตัวเมียที่ออกจากก้อนหิน ด้วยอาณัติของอัลลอฮฺ ﷻ นักคัมภีร์กล่าวว่า มีรายงานว่าพวกเขาเสนอแนะให้ทำนูฐตัวเมียมีทองออกมาจากก้อนหินและให้มันคลอคลุกออกมาต่อหน้าพวกเขา นะบีศอลิหฺได้คิดอยู่ครู่หนึ่ง ฉิบรียลได้มาหาเขาแล้วกล่าวว่า ท่านจงละหมาดสองเราะกะอะฮฺแล้วขอรู้อต่อพระเจ้าของท่าน เขาจึงปฏิบัติตามหลังจากนั้น นูฐตัวเมียได้ออกมาจากก้อนหินแล้วคลอคลุกต่อหน้าพวกเขา และมันได้นำความสิริมงคลมาให้พวกเขา

³ คืออย่าไปทุบตีหรือข่มมัน

⁴ คือพวกท่านจะได้รับการลงโทษอย่างหนักนิจจากอัลลอฮฺ ﷻ

⁵ โดยขมขื่นด้วยธนูผู้ที่ขำมันคือ กุศ็าร อิบนูซาลิฟ

⁶ คือการลงโทษที่ถูกสัญญาไว้ นั่นคือเสี่ยงกับปนาทได้ผลบุญชีวิตพวกเขา และก้อนหินได้หล่นลงมาจากฟากฟ้า

ความว่า : “หมู่ชนของนุหฺ عليه السلام ได้ปฏิเสธบรรดาเราะสูด ขณะที่พี่น้องคนหนึ่งของพวกเขาคือ นุหฺ عليه السلام ได้กล่าวแก่พวกเขาว่า โอ้พวกท่านไม่ยำเกรงบ้างหรือ แท้จริงฉันคือเราะสูดผู้ซื่อสัตย์สำหรับพวกท่าน ดังนั้นพวกท่านจงยำเกรงอัลลอฮ์ ﷻ และเชื่อฟังฉัน และฉันมิได้ขอค่าตอบแทนในการนี้จากพวกท่าน ค่าตอบแทนของฉันมิได้มาจากผู้ใดนอกจากพระเจ้าแห่งสากลโลก ดังนั้นจงยำเกรงอัลลอฮ์ ﷻ เกิดและจงเชื่อฟังฉัน พวกเขา กล่าวว่า จะให้เราศรัทธาต่อท่านกระนั้นหรือ ? ในเมื่อพวกท่านด้อยเท่านั้นที่เชื่อฟังปฏิบัติตามท่าน เขา (นุหฺ عليه السلام) กล่าวว่า ฉันไม่มีความรู้อันใดเลยในสิ่งที่พวกเขาปฏิบัติกัน การตอบแทนของพวกเขามีได้อยู่ที่ผู้ใดเลยนอกจากที่พระเจ้าของฉัน หากพวกท่านมีความรู้สึก และฉันจะไม่เป็นผู้ขับไล่บรรดาผู้ศรัทธา ฉันมิใช่ใครอื่นนอกจากเป็นผู้ตักเตือนอันซัดแจ้ง พวกเขา กล่าวว่า โอ้ นุหฺ عليه السلام หากท่านไม่หยุดยั้งแน่นอนท่านจะอยู่ในหมู่ผู้ถูกขว้างด้วยก้อนหิน เขากล่าวว่า ข้าแต่พระเจ้าของฉัน แท้จริงหมู่ชนของฉันปฏิเสธฉัน ดังนั้นขอพระองค์ทรงตัดสินระหว่างฉันกับพวกเขาโดยยุติธรรมเถิด และทรงโปรดช่วยฉัน และบรรดาผู้ศรัทธาที่อยู่ร่วมกับฉันให้รอดพ้นด้วยเถิด ดังนั้นเราได้ช่วยเขาและผู้อยู่ร่วมกับเขาให้อยู่ในเรือที่เต็มเปี่ยม แล้วเราได้ให้พวกที่เหลืออยู่จมน้ำตาย”

(อิซฮะรอฮ์ : 105-120)

อัลลอฮ์ ﷻ คำรับว่า :

﴿وَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ
كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾

(ฟาطر : 44)

ความว่า : “พวกเขาไม่ได้ท่องเที่ยวไปตามแผ่นดินดอกหรือ ¹ แล้วพิจารณาว่า บั้นปลายของประชาชาติในยุคก่อนหน้าพวกเขา นั้นเป็นเช่นใด เป็นที่ปรากฏว่าพวกเขาเหล่านั้นมีพลังเข้มแข็งกว่าพวกเขา ² และอัลลอฮฺ ﷻ นั้น ไม่มีสิ่งใดในชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินจะทำให้พระองค์หมดความสามารถไปได้ ³ แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงอำนาจเสมอ”

(ฟาฏีร : 44)

มุฮัมมัด เป็น อาลี (Muhammad bin A'liy, 1993 : 4/500) อธิบายว่า : “พวกเขา มีพลังเข้มแข็งกว่าพวกเขา หมายถึง มีอายุที่ยาวกว่า, มีทรัพย์สินสมบัติที่มากกว่าและมีร่างกายที่แข็งแรงกว่า”

อายะฮ์นี้อัลลอฮฺ ﷻ บอกให้ทราบว่าคุณชนชาติก่อนๆ นั้นมีอายุที่ยาวกว่า มีทรัพย์สินสมบัติที่มากกว่าและมีร่างกายที่แข็งแรงกว่า ก็ยังไม่พินกับการได้รับความพินาศจากพระองค์ อันเนื่องจากปฏิเสธศรัทธาต่อเราะฮ์ของพระองค์.

อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า:

﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾

(الحج : 46)

ความว่า : “พวกเขาไม่ได้ออกเดินทางไปในแผ่นดินดอกหรือ เพื่อหัวใจจะได้พิจารณาเพื่อพวกเขาเอง ⁴ หรือมีหูเพื่อสดับฟังมัน ⁵ เพราะแท้จริงการมองของนัยน์ตานี้มิได้บอดดอก แต่หัวใจที่อยู่ในทรวงอกต่างหากที่บอด”

(อัลหัจญ์ : 46)

¹ คือออกเดินทางและผ่านไปยังหมู่บ้านที่ถูกทำลาย เพื่อที่จะได้เห็นร่องรอยความเสียหายของประชาชาติในอดีต เมื่อพวกเขาปฏิเสธบรรดาเราะฮ์ของพวกเข และอัลลอฮฺ ﷻ ได้กระทำแก่พวกเขาอย่างไรบ้าง

² พวกเขา มีพลังเข้มแข็งกว่าชาวมักกะฮ์ มีทรัพย์สินสมบัติและลูกหลานมากกว่า

³ ไม่มีสิ่งใดที่จะรอดพ้นไปจากพระองค์ได้ และไม่มีสิ่งใดที่จะเป็นเรื่องยากลำบากแก่พระองค์เลยในจักรวาลนี้

⁴ คือถือเป็นบทเรียนในสิ่งที่ได้ประสบพบเห็นมาจากการถูกลงโทษของประชาชาติในสมัยก่อนๆ เพื่อพวกเขาจะได้เกิดศรัทธาและให้ความเป็นเอกภาพต่ออัลลอฮฺ ตะอาลา

⁵ คือเพื่อสดับฟังคำสั่งสอนในเรื่องของข้อใช้และข้อห้ามต่างๆ

อิบนุกะษีรฺ (Ibn Kathyr, 2002 : 3/215) ได้อธิบายไว้ว่า : “เพื่อหัวใจจะได้พิจารณาเพื่อพวกเขาเอง หรือมีหูเพื่อสดับฟังมัน หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองโดยใช้จิตสำนึกที่บริสุทธิ์”

จะเห็นว่าอิสลามสอนให้คิดในสิ่งที่ได้เกิดขึ้นมาแล้วแก่ชนชาติก่อนๆ ที่พวกเขาไม่ยอมตามในสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ใช้ให้ปฏิบัติและกระทำในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม สุกต้ายส่งผลให้พวกเหล่านั้นพินาศ

2.2.5 การเดินทางเพื่อประกอบพิธีฮัจญ์หรือประกอบพิธีฮัจญ์

มุศตะฟา อัลคิน มุศตาฟา อัลบะฆอ อะลีย อัชชะรอะญียฺ (Mustafā al-Khin, Mustafā al-Bughā, A'liy al-Sharbajiy, 1992 : 1/113) การประกอบพิธีฮัจญ์ คือการตั้งเจตนาไปยังบัยตุลลอฮฺอัลหะรอมเพื่อทำอิบาตะฮุเฉพาะด้วยเงื่อนไขเฉพาะ

การประกอบพิธีฮัจญ์ อยู่ในหลักปฏิบัติ 5 ประการของอิสลามคือ การกล่าวปฏิญาณตน การละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาตและ การประกอบพิธีฮัจญ์

การประกอบพิธีฮัจญ์ เป็นหลักการหนึ่งของรูกนอิสลาม

อัลลอฮฺ ﷻ คำว่า :

﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا﴾

(آل عمران : 97)

ความว่า : “และสำหรับอัลลอฮฺ ﷻ (มีบทบัญญัติ) เหนือบรรดามนุษย์ คือการ ประกอบพิธี ฮัจญ์ ณ บัยตุลลอฮฺ สำหรับผู้ที่มีความสามารถเดินทางไปได้”

(อาละอิมรอน : 97)

อิบนุกะษีรฺ (Ibn Kathyr, 2002 : 1/338) อธิบายว่า : “อุละมาอ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า อายะฮฺนี้ถือว่าเป็นอายะฮฺ วาญิบประกอบพิธีฮัจญ์”

มุสลิมที่มีสุขภาพแข็งแรง สติปัญญาสมบูรณ์ มีทรัพย์สินเพียงพอในการใช้จ่ายโดยมิต้องเป็นหนี้สินและเดือดร้อนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ และเส้นทางที่จะเดินทางไปจะต้องปลอดภัย ดังนั้น การนำที่ดินและทรัพย์สินไปจำนอง จำนำ หรือขาย เพื่อ ใช้จ่ายประกอบพิธีฮัจญ์ โดยกลับมาแล้วไม่มีที่ทำกิน หรือเป็นเหตุ ให้เกิด ความเดือดร้อนให้แก่ลูกหลาน จึงเป็นการกระทำที่ผิดศาสนบัญญัติ ในทางกลับกัน คนที่มีความสามารถพร้อมแต่ไม่ ประกอบพิธีฮัจญ์ เพราะเสียดายทรัพย์สิน และถ้าหากไม่มีความสามารถด้านทรัพย์สิน และสุขภาพ ก็ไม่ มีความผิด ใดๆ เพราะด้วยความสามารถ

การ ประกอบพิธีหัจญ์ เป็นอิบาละฮ์หลักต่อ อัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งมีเป้าหมายในการขัดเกลาจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ผู้ที่เดินทางไปประกอบพิธีหัจญ์ต้องใช้ความอดุสาหะ เสียสละทั้งกำลังกาย ทรัพย์ สติปัญญาและมีความสามารถทนต่อความยากลำบาก และมีความสามารถที่จะไปได้ โดยไม่ต้องกัณฑ์ ยืมสินของบุคคลอื่น

การประกอบพิธีหัจญ์จะทำในเดือน มุลหิจยะฮ์ (เดือนที่ 12 ของปีฮิจเราะฮ์ศักราช) ของแต่ละปี การกำหนด ประกอบพิธีหัจญ์นั้น จะใช้การดูเดือน เพื่อกำหนดวันต่างๆ โดยจะดูเดือนในวันที่ 29 เดือน มุลเกาะฮิดะฮ์ เพื่อกำหนด วันที่ 1 เดือนมุลหิจญะฮ์ และวันที่ 10 เดือนมุลหิจญะฮ์ จะเป็นวันอีดีลอัฎฮา หรือ อีดีใหญ่ (รายอ) ผู้ที่ไม่ได้ไปประกอบพิธีหัจญ์จะทำกรบาน (เชือดสัตว์ และแบ่งปันเนื้อให้กับผู้ยากไร้) เช่นเดียวกับการเดินทางเพื่อประกอบพิธีอุมเราะฮ์

2.2.6 การเดินทางเพื่อปกป้องศาสนา

การเดินทางเพื่อปกป้องรักษาศาสนา นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับอิสลามในยุคแรกๆ เพราะมีผู้ที่เข้ารับอิสลามน้อยมีผู้ที่ต่อต้านมาก ซึ่งการปกป้องรักษาศาสนาเป็นสิ่งจำเป็น จึงทำให้เกิดการออกเดินทางเพื่อทำสงคราม เช่น สงครามบิตรี สงครามคอนด็อก สงครามพิศหมักกะฮ์ เป็นต้น

2.2.6.1 สงครามบิตรี

อัลลอฮ์ ﷻ คำรับว่า :

﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

(آل عمران : 123)

ความว่า : “และแน่นอน อัลลอฮ์ได้ทรงช่วยเหลือพวกเจ้าที่บะดร์¹ มาแล้ว ทั้งๆที่พวกเจ้าเป็นเป็นพวกด้อยกว่า² ดังนั้นพวกเจ้าพึงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจักชอบคุณ”

(อาละอิมรอน : 123)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 1/352) อธิบายว่า : “วันที่เกิดสงครามบิตรีนั้นคือวันศุกร์ตรงกับวันที่ 17 เดือน เราะมะฎอน ฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 2 เป็นวันที่ได้เชิดชูอิสลามและมุสลิม และได้ทำลายความเป็นภาคี และผู้ที่เป็นภาคีทั้งๆ ที่จำนวนฝ่ายมุสลิมน้อยกว่า คือมีจำนวนทหาร

¹ บะดร์เป็นสถานที่ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างมักกะฮ์กับมะดีนะฮ์ สงครามที่เกิดขึ้น ณ สถานที่นี้จึงเรียกว่าสงครามบะดร์ บางทรรศนะ กล่าวว่า บะดร์ เป็นชื่อบ่อน้ำ ซึ่งขุดโดยบุคคลที่ชื่อว่า บะดร์ แล้วสถานที่นั้นจึงถูกเรียกตามชื่อของบุคคลผู้นั้น

² คือมีจำนวนน้อยกว่าทั้งจำนวนคน อาวุธ พาหนะ และเสบียง

313 คน ม้า 2 ตัว อุฐ 70 ตัว ส่วนฝ่ายตรงข้ามมีทหารทั้งหมดอยู่ระหว่าง 900-1000 คนพร้อมอาวุธต่างๆ มากมาย”

2.2.6.2 สงครามอะหฺซาบ

เป็นสงครามที่ท่านเราะฮฺลุล ﷺ ประชุมปรึกษาหารือกับเศาะหะบะฮฺ และมีในบรรดาเศาะหะบะฮฺผู้หนึ่งชื่อสลัดมานอัลฟาริสี¹ แสดงความคิดเห็นว่าเราจะต้องขุดคูเพื่อป้องกันศัตรูและป้องกันเมือง ซึ่งเป็นความคิดที่ถูกยอมรับ และหลังจากนั้นก็ท่านเราะฮฺลุล ﷺ ก็ได้ดำเนินการทันที

อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า :

﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾

(الأحزاب : 22)

ความว่า : “และเมื่อบรรดาผู้ศรัทธาได้เห็นพรรคต่างๆ เหล่านั้น พวกเขา (มุอฺมิน) กล่าวว่ นี่คือนสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ และเราะฮฺลุล ﷺ ของพระองค์ได้สัญญาไว้แก่เรา ¹ และอัลลอฮฺ ﷻ และเราะฮฺลุล ﷻ ของพระองค์คำรัสไว้จริงแล้ว ² และมันมิได้เพิ่มสิ่งใดให้แก่พวกเขา นอกจากการศรัทธาและการนอบน้อม”

(อัลอะหฺซาบ : 22)

อิบน์กะษีร (Ibn Kathyr, 2002 : 3/443) อธิบายว่า : “อิบน์อับบาสและเกาะตาดะฮฺ กล่าวว่ หมายถึงคำคำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ในสุเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ :

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهُ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾

(البقرة : 214)

¹ ทั้งนี้เพื่อเป็นการทดสอบ แล้วบรรดามุอฺมินจะได้รับชัยชนะเหนือศัตรู

² นักตีฟิรอธิบายว่ เมื่อฝ่ายมุสลิมินกำลังขุดหลุมทำสนามเพลาะ ได้พบหินก้อนใหญ่ขวางอยู่ ไม่สามารถจะทุบให้แตกได้ พวกเขาจึงได้ไปแจ้งต่อท่านเราะฮฺลุล ﷺ ท่านได้มาและใช้ฆอนทุบถึง 3 ครั้ง มีแสงประกายออกมาให้ท่านเห็นเมืองต่างๆ ของเปอร์เซียและพระราชวังต่างๆ ของโรมันท่านจึงกล่าวว่ ขอแจ้งข่าวดีว่เราจะประสบชัยชนะ ครั้นเมื่อพวกมุชรีกินได้มุ่งหน้าเข้ามา บรรดามุอฺมินได้เห็นพวกเขาแล้วก็กล่าวขึ้นว่ “นี่คือนสิ่งที่อัลลอฮฺและเราะฮฺลุลของพระองค์ได้สัญญาไว้แก่เรา”

ความว่า : “หรือพวกเจ้าคิดว่าพวกเจ้าจะได้เข้าสวรรค์โดยที่
 เยี่ยงอย่างของผู้ที่ล่วงลับไปก่อนพวกเจ้ายังมีได้มายังพวกเจ้าเลย ¹
 ซึ่งบรรดาความลำบากและความเดือดร้อนได้ประสบแก่พวกเขา
 และพวกเขาได้รับความหวั่นไหว จนกระทั่งเราะสุลและบรรดา
 ผู้ศรัทธาซึ่งอยู่กับเขากล่าวขึ้นว่า เมื่อไรเล่าการช่วยเหลือของ
 อัลลอฮฺ ﷻ ฟังรู้เถิดว่าแท้จริงการช่วยเหลือของอัลลอฮฺใกล้อยู่
 แล้ว”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 214)

นั่นหมายถึงสัญญาของอัลลอฮฺ ﷻ และเราะสุลของพระองค์ ที่ทดสอบเพื่อความ
 ซัยชนะอันใกล้นี้

ศอफी อัลดะหฺมาน (Safiy al-Rahmān, 1988:369) กล่าวว่า สงครามอะหฺซาบนี้
 เกิดขึ้นในปีที่ 5 อิจเราะฮฺ ในเดือน เซาวาล

ยังมีการออกสงครามอีกหลายครั้งที่ยังไม่ได้กล่าวในที่นี้ ที่กล่าวมานั้นเป็นเพียง
 ตัวอย่างเท่านั้น

2.2.7 การเดินทางที่เป็นการห้ามและเป็นสิ่งที่ไม่สนับสนุน

การเดินทางเพื่อทำมาค้าขาย ในการเดินทางเพื่อทำมาค้าขายนี้เป็นการเดินทางที่
 ศาสนาห้าม หากทำไปแล้วก็เท่ากับว่ากำลังทำลายตัวเองและได้รับบาป

อัลลอฮฺ ﷻ คำว่า :

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
 رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

(المائدة : 90)

ความว่า : “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ที่จริงสุราและการพนันและแทน
 หินสำหรับเชือดสัตว์บูชาญ และการเล่นเต๋านั้น เป็นสิ่งโสมน
 อันเกิดจากการกระทำของชัยฏอนดังนั้นพวกเจ้าจงห่างไกลจาก
 มันเสียเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 90)

มุหัมมัด บิน อะหฺมัด (Muhammad bin Ahmad, n.d.: 6/285) อธิบายว่า : “ผู้
 ศรัทธาทั้งหลาย ในที่นี้หมายถึงการเรียกมุอฺมินทั้งหมดให้ละทิ้งสิ่งเหล่านี้”

¹ เยี่ยงอย่างแห่งความอดทนในการต่อต้าน และความอดทนจากการทำร้ายของฝ่ายศัตรูผู้ปฏิเสธศรัทธา

2.3 มารยาทในการเดินทาง

2.3.1 การเตรียมการก่อนการเดินทาง

โดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนแล้ว เมื่อต้องการเดินทาง จำเป็นแก่เขาที่จะต้องเตรียมการต่างๆ เพื่อสร้างความสะดวกสบายในการเดินทาง และให้มีความปลอดภัยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินต่างๆ ของผู้เดินทาง ในทัศนะอิสลามนั้น ได้บอกในเรื่องนี้ไว้อย่างละเอียดคั่งที่จะได้กล่าวต่อไปนี้คือ

2.3.1.1 เตรียมค่าใช้จ่ายรายวันให้กับครอบครัว

เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จะเดินทางจะต้องเตรียมค่าใช้จ่ายรายวันให้กับครอบครัว ครัวจะได้อยู่เป็นสุข ส่วนผู้เดินทางก็เป็นสุขเช่นกัน คือมีต้องกังวลว่าครอบครัวจะอยู่ได้อย่างไรถ้าหากมิได้เตรียมค่าใช้จ่ายไว้ก่อนที่จะเดินทาง

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((كُلُّكُمْ رَاعٍ فَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ))

(أخرجه البخاري، 2008 : 2554)

ความว่า : “ทุกคนคือผู้ปกครองต้องรับผิดชอบต่อผู้ใต้ปกครอง ดังนั้นผู้นำประชาชนคือผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชน และผู้ชายคือผู้ปกครองต่อครอบครัวของเขาดังนั้นเขาจะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวของเขาและผู้หญิงคือผู้ปกครองต่อบ้านของสามีเขาและลูกซึ่งเป็นสิ่งที่หล่อนจะต้องรับผิดชอบ ส่วนทาสคือผู้ปกครองต่อทรัพย์สินของเจ้านายเขา เขาจะต้องรับผิดชอบต่อมัน ฉะนั้นทุกคนก็คือผู้ปกครองต้องรับผิดชอบต่อผู้ (สิ่ง) ที่อยู่ใต้การปกครองของเขา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008: 2554)

จากหะดีษนี้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อต้องการออกเดินทาง จะต้องเก็บ
ค่าใช้จ่ายรายวันให้กับครอบครัว โดยประมาณค่าใช้จ่ายรายวันจะไปที่วันก็ให้สมควรกับจำนวน
วันที่คาดว่าจะเดินทางในครั้งนี้อย่างเป็นผู้นักปกครอง

2.3.1.2 คัดเลือกผู้ร่วมเดินทางและไม่ควรออกเดินทางคนเดียว

ในการเดินทางในแต่ละครั้งนั้นเราควรหาเพื่อนร่วมทางด้วยโดยเฉพาะใน
ยามค่ำคืน เพราะเป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่า เราคนเดียวกับหลายๆคนนั้น ไปหลายๆคนย่อม
ปลอดภัยกว่า สะดวกกว่า จะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามลำบาก

ท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه กล่าวว่า :

((لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ مَا سَارَ رَاكِبٌ بَلِيلٍ

وَحْدَةً))

(أخرجه البخاري، 2008 : 2998)

ความว่า : “หากผู้คนรู้ผลของความโดดเดี่ยวอย่างที่ฉันรู้ก็คงจะ
ไม่มีนักเดินทางคนไหนเดินทางยามค่ำคืนเพียงคนเดียว”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008 : 2998)

หากเป็นไปได้ในการเดินทางนั้นจะต้องร่วมกันเดินทางตั้งแต่สามคนขึ้นไป

ไปเป็นดีที่สุด

ท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه กล่าวว่า :

((الرَّاكِبُ شَيْطَانٌ وَالرَّاكِبَانِ شَيْطَانَانِ وَالثَّلَاثَةُ رَكْبٌ))

(أخرجه الترمذي، 1975 : 1674)

ความว่า : “คนเดินทางคนเดียวคือชัยฏอน¹ หนึ่งตน คนเดินทาง
สองคนคือชัยฏอนสองตน และคนเดินทางสามคนคือกลุ่มผู้
เดินทาง”

(บันทึกโดย al-Tirmiziy, 1975 : 1674)²

มุฮัมมัด เป็น อับดุลเราะหฺมาน (Muhammad bin Abd al-Rahmān, n.d. : 5/318)

อธิบายว่า : “อัลมุซฮัรกล่าวว่าการเดินทางคนเดียวเป็นสิ่งต้องห้าม และการเดินทางสองคนก็
ต้องห้ามเช่นกัน”

¹ ชัยฏอนคือมารร้ายที่มาจากญินที่ไม่รักดีต่ออัลลอฮ์

² อัลอัลบานีหุฎุมหะดีษนี้ว่าเศาะหีหฺ (al-Albāniy, n.d. 2/245)

จากหะดีษนี้จะเห็นว่าในการเดินทางนั้นสนับสนุนให้เดินทางตั้งแต่สามคนขึ้นไป ไม่สนับสนุนให้เดินทางคนเดียวหรือสองคน เพราะการเดินทางคนเดียวหรือสองคนนั้นเปรียบเสมือนเรากำลังเดินทางไปพร้อมๆกับชัยฏอนนั่นเอง

และในอีกแง่หนึ่ง ถ้าหากว่าเราเดินทางเพียงคนเดียวเมื่อเจ็บป่วยก็ไม่สามารถที่จะขอความช่วยเหลือจากใครได้และอีกทั้งจะเสี่ยงเรื่องต่างๆ แก่ญาติก็กระทำไม่ได้ ซึ่งเรื่องนี้นับได้ว่าในศาสนาอิสลามนั้นแม้กระทั่งในการเดินทางก็มีคำสอนที่จะปฏิบัติได้

2.3.1.3 ขอคำให้อีวาทจากผู้มีอีมาน

ก่อนที่จะออกเดินทางนั้น เป็นสิ่งที่ดีที่จะขอคำให้อีวาทจากผู้รู้ เพราะมนุษย์นั้นมีข้อตกบกพร่องมากมายหากเรารู้จักให้ผู้รู้ให้อีวาทกับเราแล้วนับว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ได้รับสิ่งใหม่ๆจากผู้ให้อีวาท

อะบูสุรัยเราะฮฺ رضي الله عنه กล่าวว่า :

«أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُسَافِرَ فَأَوْصِنِي قَالَ عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالتَّكْبِيرِ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ فَلَمَّا أَنْ وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ اللَّهُمَّ اطْوِ لَهُ الْأَرْضَ وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ»

(أخرجه الترمذي، 1975 : 3445)

ความว่า : “มีชายคนหนึ่งกล่าวว่า “โอ้ ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ฉันต้องการจะออกเดินทาง ดังนั้น ท่านจงให้อีวาทแก่นั่นเถิด ” ท่านจึงกล่าวว่า “ท่านจงยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ และกล่าวคำตักบิรเมื่อขึ้นทุกๆ โลกเนิน ” ต่อมา หลังจากที่ชายคนนั้นได้หันหลังกลับไปแล้ว ท่านก็กล่าวว่า “ اللَّهُمَّ اطْوِ لَهُ الْأَرْضَ وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ ” (แปลว่า โอ้ พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ขอโปรดทรงย่อแผ่นดิน (ระยะทาง) และผ่อนคลายการเดินทางให้กับเขา)”

(บันทึกโดย al-Tirmiziy, 1975: 3445)¹

มุหัมมัด เป็น อับดุลเราะหฺมาน (Muhammad bin Abd al-Rahman, n.d. : 9/406) อธิบายว่า : “ยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ หมายถึงการเกรงกลัวต่อพระองค์ ส่วนคำตักบิรก็คือ อัลลอฮฺอัครี”

¹ อัลอัลบานีหุกุมหะดีษนี้ว่าเศาะหิหฺ (al-Albāniy, n.d. 3/419)

จากหะดีษข้างต้นอธิบายได้ว่าในระหว่างการเดินทางนั้นเราจะต้องรำลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ ให้มากและเกรงกลัวต่อพระองค์โดยไม่ทำในสิ่งที่พระองค์ทรงห้ามและปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์ทรงให้ปฏิบัติพร้อมกันนั้นก็ให้กล่าวคำว่า “الله أكبر”

โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วเมื่อร่วมกันเดินทางหลายคน ก็ชอบที่จะตะโกนในเรื่องต่างๆที่ทำให้ลืมรำลึกต่ออัลลอฮ์ ﷻ เมื่อได้กล่าวคำอัลลอฮ์อักบ์ ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้เรารำลึกถึงพระองค์ได้.

สำหรับผู้ที่ไม่ได้ร่วมเดินทางและอยู่กับบ้านก็มีหน้าที่ที่ดีอีกอย่างคือขอคูอาฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ให้เขาได้อยู่ในกรอบแห่งศาสนา

อิบนุ อุมร์ กล่าวว่า :

((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُودِّعُنَا فَيَقُولُ أُسْتَوِدِعُ
اللَّهُ دِينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ))

(أخرجه الترمذي، 1975 : 3443)

ความว่า : “ท่านเราะสูล ﷺ ได้ส่งอำลาพวกเรา โดยท่านกล่าวว่า

“ ﴿ أُسْتَوِدِعُ اللَّهَ دِينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ ﴾” (แปลว่า ฉัน

ขอฝากศาสนา ความรับผิดชอบ และผลสุดท้ายของงานของ

ท่านให้กับอัลลอฮ์ ﷻ)

(บันทึกโดย al-Tirmiziy, 1975: 3443)¹

2.3.2 การออกเดินทาง

ข้อควรปฏิบัติในระหว่างออกเดินทาง คือ

2.3.2.1 คูอาฮ์ให้กับผู้ที่อยู่กับบ้าน

จำเป็นสำหรับผู้ที่จะออกเดินทางที่จะต้องขอคูอาฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ให้กับผู้อยู่ที่บ้านให้ได้รับความคุ้มครองจากพระองค์

อะบูฮุรَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ :

((وَدَّعَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أُسْتَوِدِعُكَ

اللَّهُ الَّذِي لَا تَضِيْعُ وَدَائِعُهُ))

(أخرجه ابن ماجه، د.ت. : 2825)

¹ อะบู อิสอาหุหมหะดีษนี้ว่าหะสัน.(Abū Isā. 1996 : 5/441)

ความว่า : “ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้อำลาฉัน ซึ่งท่านกล่าว ว่า
 “أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا تَضِيْعُ وَدَائِعُهُ” (แปลว่า ฉันขอฝากท่าน
 ให้กับอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงไม่ละเลยต่อของที่ถูกฝากไว้)”

(บันทึกโดย Ibn Mājah, n.d. : 2825)¹

2.3.2.2 ออกเดินทางในวันพฤหัสบดี

หากเป็นไปได้ควรที่จะออกเดินทางในวันพฤหัสบดีเพราะท่านนะบี ﷺ นั้น
 ชอบออกเดินทางในวันพฤหัสบดี

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ الْخَمِيْسِ فِي غَزْوَةِ
 تَبُوكَ وَكَانَ يُجِبُّ أَنْ يَخْرُجَ يَوْمَ الْخَمِيْسِ))

(أخرجه البخاري، 2008: 2950)

ความว่า : “ท่านนะบี ﷺ ได้ออกเดินทางในวันพฤหัสบดี บดึเมื่อ
 สงครามตะบูก และท่านชอบที่จะออกเดินทางในวันพฤหัสบดี”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008: 2950)

อะหมัด เป็น อะลีย (Ahmad bin A'liy, 1379 : 6/113) อธิบายว่า : “ไม่เสมอไปที่
 ท่านเราะสูล ﷺ ออกเดินทางในวันพฤหัสบดี บ้างครั้งท่านออกเดินทางในวันเสาร์”

2.3.2.3 ออกเดินทางในตอนเช้าตรู่หรือในเวลากลางคืน

ควรออกเดินทางในเวลาเช้าตรู่ หรือในเวลากลางคืนเพราะในเวลาเช้าตรู่
 หรือเวลากลางคืนอากาศไม่ร้อนระอุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่อยู่ในโซนร้อน

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((اللَّهُمَّ بَارِكْ لِمُتِّي فِي بُكُورِهَا قَالَ وَكَانَ إِذَا بَعَثَ سَرِيَّةً أَوْ
 جَيْشًا بَعَثَهُمْ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ))

(أخرجه ابن ماجه، د.ت. : 2236)

ความว่า : “โอ้ พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ขอโปรดทรงให้ความจำเริญ
 แก่ประชาชาติของฉันในการออกไปในตอนเช้าตรู่ของพวกเขา
 และเมื่อท่านจะส่งกองทหารสอดแนม หรือกองทัพ ท่านจะส่ง
 พวกเขาไปในตอนเช้าตรู่”

(บันทึกโดย Ibn Mājah, n.d. : 2236)²

¹ อัลอัลบานีหุกุมหะดีษนีว้าเศาะหีหฺ (al-Albāniy, n.d. 2/399)

2.3.2.4 ไม่พาสุนัขหรือพกกระดิ่งยามเดินทาง

ไม่พาสุนัขหรือพกพกระดิ่งไปในขณะออกเดินทาง ด้วยเหตุผลที่ว่า มลาอิกะฮ์¹ จะไม่ร่วมเดินทางด้วย ให้นำสัตว์ไปฝากให้ผู้อื่นดูแลก่อนออกเดินทาง

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((لَا تَصْحَبُ الْمَلَايِكَةُ رُفْقَةً فِيهَا كَلْبٌ وَلَا جَرَسٌ))

(أخرجه مسلم، 2001 : 2113)

ความว่า : “มลาอิกะฮ์จะไม่ร่วมเดินทางกับเพื่อนเดินทางที่พกพา สุนัขและกระดิ่ง (ร่วมเดินทาง)”

(บันทึกโดย Muslim, 2001: 3113)

กระดิ่งนั้นคือขลุ่ยของชัยฏอน หากเรานำพกกระดิ่งร่วมด้วยในขณะที่เดินทางก็ เสมือนกับว่าเรากำลังเดินทางร่วมกับชัยฏอนอยู่ด้วย

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((الْجَرَسُ مَزَامِيرُ الشَّيْطَانِ))

(أخرجه مسلم، 2001 : 2114)

2.3.2.5 เดินทางกับเพื่อนร่วมทางที่ดี

ในการเดินทางแต่ละครั้งนั้น สร้างความยากลำบากให้กับผู้เดินทางเป็นอย่างมาก ถ้าหากได้เพื่อนร่วมเดินทางที่ไม่ดีแล้วต่างคนต่างระแวงซึ่งกันและกันทำให้ยิ่งเพิ่มความยากลำบากไปอีกเป็นทวีคูณ

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((مَثَلُ الْحَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْحَلِيسِ السَّوِّءِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْمِسْكِ وَكَبِيرِ الْحَدَّادِ لَا يَعْدُمُكَ مِنْ صَاحِبِ الْمِسْكِ إِذَا تَشْتَرِيهِ أَوْ تَجِدُ رِيحَهُ وَكَبِيرِ الْحَدَّادِ يُحْرِقُ بَدَنَكَ أَوْ ثَوْبَكَ أَوْ تَجِدُ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً))
(أخرجه البخاري، 2008 : 2101)

ความว่า : “อุปมาเพื่อนที่ดีและเพื่อนที่ชั่วนั้น อุปมาดังคนที่พกพาน้ำหอมและช่างตีเหล็ก ซึ่งคนพกพาน้ำหอมนั้น เขาอาจจะแบ่งปันน้ำหอมให้แก่ท่าน หรือไม่ก็ท่านอาจจะขอซื้อน้ำหอมจากเขา หรือไม่ก็ท่านจะได้สูดกลิ่นหอมของน้ำหอมจากเขา

¹ สิ่งถูกสร้างชนิดหนึ่งจากพระองค์อัลลอฮ์ ซึ่งถูกสร้างมาจากแสงโดยมีหน้าที่ต่างกัน

แต่ช่างดีเหลือเกิน เขาอาจจะทำให้เสื้อของท่านถูกไฟไหม้หรือไม่
ก็ท่านจะพบกับกลิ่นเหม็น (ติดตัวมา)”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008: 2101)

อะหฺมัด เป็น อะลียฺ (Ahmad bin A'liy, 1379 : 4/324) ได้อธิบายว่า : “ในสาย
รายงานของอะบียฺ อูสมะฮฺ ในความหมายของ (إِمَّا تَشْتَرِيهِ أَوْ تَجِدُ رِيحَهُ) ว่า เขาจะให้ให้น้ำหอมแก่
ท่าน หรือไม่ก็ท่านอาจจะซื้อน้ำหอมจากเขา”

2.3.2.6 ช่วยเหลือเพื่อนร่วมเดินทางและคนอื่นๆ

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า:

((بَيْنَمَا نَحْنُ فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ
عَلَى رَاحِلَةٍ لَهُ، قَالَ: فَجَعَلَ يَصْرِفُ بَصْرَهُ يَمِينًا وَشِمَالًا، فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ مَعَهُ فَضْلٌ ظَهَرَ فَلْيُعِدْ بِهِ
عَلَى مَنْ لَا ظَهَرَ لَهُ، وَمَنْ كَانَ لَهُ فَضْلٌ مِنْ زَادٍ فَلْيُعِدْ بِهِ عَلَى مَنْ
لَا زَادَ لَهُ))

(أخرجه مسلم، 2001 : 1728)

ความว่า : “ในขณะที่เรากำลังอยู่ในระหว่างการเดินทางพร้อมๆ
กับท่านนบีมูฮัมมัด ﷺ นั้น ก็ได้มีชายคนหนึ่งขี่พาหนะมา เขากวาด
สายตามองขวาและมองซ้าย ท่านเราะสูล ﷺ จึงกล่าวว่า ผู้ใดที่มี
ที่นั่งเหลือ ก็ขอให้เขาจัดให้ผู้ที่ไม่มที่นั่งด้วย และผู้ใดที่มีเสบียง
เหลือ ก็ขอให้เขาจัดให้ผู้ที่ไม่มเสบียงด้วย”

(บันทึกโดย Muslim, 2001:1728)

การสละที่นั่งเมื่อนั่งเต็ม และการสละอาหารเมื่อเห็นผู้อื่นหิวโหยเป็นมารยาทที่ดี
มาก ซึ่งในสมัยก่อนหน้านี้นี้ประมาณ 30 ปี เป็นสมัยที่ผู้คนมีรถส่วนบุคคลน้อยมาก ผู้คนเกือบ 100
เปอร์เซ็นต์ จะเดินทางไปไหนมาไหนก็อาศัยรถโดยสารประจำทาง ผู้วิจัยเคยประทับใจมากๆ ใน
สมัยนั้น หากที่นั่งเต็ม ผู้ชายก็จะสละที่นั่งให้ผู้หญิง คนชรา หรือเด็ก โดยที่เขาขอมย็น โหนจบบราว
หากพบเห็นผู้ที่หิวโหยก็จะให้อาหารแก่เขา ซึ่งภาพลักษณ์นี้จะดูค่อนข้างยากในสมัยปัจจุบัน

ในระหว่างการเดินทางนั้นมีความยากลำบากมากมาย หากผู้คนได้ปฏิบัติทั้งสอง
มารยาทนี้ได้ขณะเดินทางถือว่าประเสริฐอย่างมาก

2.3.2.7 เลือกผู้เป็นหัวหน้าเมื่อเดินทางสามคนขึ้นไป

หัวหน้าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน มีประเทศต้องมียายก มีบ้านมีครอบครัวต้องมีหัวหน้าครอบครัว ฟุจงก ฟุงสัตว์ต่างๆ ก็มีผู้นำ ซึ่งขาดไม่ได้ แม้กระทั่งเมื่อเราออกเดินทางเป็นกลุ่ม ก็จะต้องมีผู้นำ

ท่านเราะฮ์สูล ﷺ กล่าวว่า :

((إِذَا خَرَجَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ.))

(أخرجه أبو داود، د.ت. : 2608)

ความว่า : “เมื่อคนสามคนได้ออกไปในการเดินทางใดๆ พวกเขา ก็จงแต่งตั้งผู้นำคนหนึ่งในหมู่พวกเขา”

(บันทึกโดย Abu Dāwūd, n.d. : 2608)¹

2.3.2.8 เมื่อเริ่มออกให้อ่านคдуаอัซบัจชียานพาหนะ

อะลี ย เป็น เราะฮ์สูล ﷺ กล่าวว่า :

((شَهِدْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَأُتِيَ بِدَابَّةٍ لَيْرِ كَبْهَا فَلَمَّا وَضَعَ رِجْلَهُ فِي الرِّكَابِ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَى ظَهْرِهَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ قَالَ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ثُمَّ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَّ كَمَا فَعَلْتُ))

(أخرجه أبو داود، د.ت. : 2602)

ความว่า : “ฉันเห็นท่านอะลี ย ตอนที่มิดคนนำพาหนะมาให้ท่านขี่ ซึ่งเมื่อท่านวางเท้าลงในที่วางเท้า ท่านกล่าวว่า “بِسْمِ اللَّهِ” และเมื่อท่านได้ขึ้นนั่งตรงบนหลังมันเรียบร้อยแล้ว ท่านกล่าวว่า “سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا : الْحَمْدُ لِلَّهِ” หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า : سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ (มหาบรสิสุทธีเถิดผู้ทรงอำนาจสิ่งนี้ให้เรา และเราจะไม่เทียบเคียงพระองค์ด้วยสิ่งใดๆ

¹ อัลอัลบานีหุฎุมหะดิษนีว่าเศาะหีหุ (al-Albānī, n.d. : 2/125)

และแท้จริงเราจะกลับคืนสู่พระผู้อภิบาลของเรา) หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า “ الحمد لله “ สามครั้ง หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า “ اللهُ أكبر “ สามครั้ง หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า “ ظَلَمْتُ إِيَّيْ ظَلَمْتُ “ (แปลว่า พระองค์ทรงบริสุทธิ์ยิ่ง โอ้ พระองค์อัลลอฮ์ ! ฉันนี้ได้อธรรมต่อตัวเอง ดังนั้น ขอโปรดทรงยกโทษให้กับฉันเถิด เพราะแท้จริงแล้วไม่มีผู้ใดสามารถจะยกโทษได้นอกจากพระองค์) หลังจากนั้น ท่านอะลี رضي الله عنه ก็ได้บอกว่า “ฉันเห็นท่านนบี صلى الله عليه وسلم ได้ปฏิบัติเหมือนอย่างที่ท่านปฏิบัตินี้แหละ”

(บันทึกโดย Abu Dāwūd, n.d. : 2602)¹

2.3.2.9 ในระหว่างเดินทางหากขึ้นที่สูงให้อ่านตักบীর และเมื่อลงต่ำให้อ่านตัสบีหฺ

จากอิบนุ อุมร์ رضي الله عنه กล่าวว่า :

((كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجِيوشُهُ إِذَا عَلَوْا الثَّنَائِيَا كَبَّرُوا،
وَإِذَا هَبَطُوا سَبَّحُوا))

(أخرجه أبو داود، د.ت. : 2599)

ความว่า : “ท่านนบี صلى الله عليه وسلم และเหล่าทหารของท่านนั้น เมื่อพวกเขาขึ้นบนเนินพวกเขาก็จะกล่าวตักบীর และเมื่อลงจากเนินพวกเขาก็จะกล่าวตัสบีหฺ”

(บันทึกโดย Abu Dāwūd, n.d. : 2599)²

2.3.2.10 การนอนในระหว่างการเดินทาง

อะบู เกาะตาละฮฺ رضي الله عنه กล่าวว่า :

((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ فَعَرَّسَ
بِلَيْلٍ اضْطَجَعَ عَلَى يَمِينِهِ وَإِذَا عَرَّسَ قُبَيْلَ الصُّبْحِ نَصَبَ ذِرَاعَهُ
وَوَضَعَ رَأْسَهُ عَلَى كَفِّهِ.))

(أخرجه مسلم، 2001 : 683)

¹ อัลอัลบานีหุกุมหะดีษนี้ว่าเศาะหีหฺ (Al-Albāniy, Sahyḥ aby Dāwūd, n.d.:2/123)

² อัลอัลบานีหุกุมหะดีษนี้ว่าเศาะหีหฺ (Al-Albāniy, Sahyḥ aby Dāwūd, n.d.:2/122)

ความว่า : “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ เมื่อท่านอยู่ในระหว่างการเดินทางแล้ว และท่านหยุดพัก (กลางทาง) ในยามค่ำคืนท่านจะนอน (พักผ่อนด้วยการ) ตะแคงด้านขวา และเมื่อท่านหยุดพัก (กลางทาง) ก่อนรุ่งอรุณเล็กน้อย ท่านจะ (นอนพักผ่อนด้วยการ) ตั้งแขนและวางศีรษะพาดลงบนฝ่ามือของท่าน”

(บันทึกโดยMuslim, 2001: 683)

2.3.2.11 การกล่าวคุอาฮ์เมื่อหยุดพัก

เคาะละฮ์ เบ็นด์ หะกิม อัศ-สะลิมะฮ์ رضي الله عنه กล่าวว่า :

((سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ نَزَلَ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَجِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ.))

(أخرجه مسلم، 2001 : 2708)

ความว่า : “ฉันได้ยินท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า “ผู้ใดที่หยุดพัก ณ ที่ใดที่หนึ่ง แล้วเขากล่าวว่า

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

ความว่า : ฉันขอความคุ้มครองด้วยถ้อยคำแห่งอัลลอฮ์ ﷻ ที่สมบูรณ์จากความชั่วร้ายที่พระองค์สร้างขึ้น เขาย่อมจะไม่สามารถอันตรายจากสิ่งใดๆ จนกระทั่งเขาย้ายออกไปจากที่แห่งนั้น”

(บันทึกโดย Muslim, 2001 : 2708)

2.3.3 การเดินทางกลับ

เมื่อจะเดินทางกลับ ก็ต้องมีการขอคุอาฮ์จากอัลลอฮ์ ﷻ เพื่อให้พระองค์ทรงคุ้มครองเราจากภูตผีปีศาจ

2.3.3.1 คุอาฮ์เมื่อกลับจากการเดินทาง

อิบนุ อุมร์ رضي الله عنه กล่าวว่า :

((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ، يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرْفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ، ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا
حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحَدَّهُ))
(أخرجه البخاري، 2008 : 1797)

ความว่า : “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ นั้น เมื่อท่านกลับจากสงคราม หัจญ์ หรืออุมเราะฮ์ ท่านจะกล่าวตักบีรสามครั้งบนทุกๆ ที่สูง แล้วท่านจะกล่าวว่า لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحَدَّهُ (ไม่มีพระเจ้าผู้ควรแก่ การทำอิบาดะฮ์ นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ แต่เพียงผู้เดียว ไม่มีสิ่งใดเป็นภาคีเทียบเคียงกับพระองค์ อำนาจทั้งหมดเป็นของพระองค์ เหล่าการสรรเสริญ เป็นเพียงของพระองค์ โดยพระองค์ทรงสามารถเห็นทุกสรรพสิ่ง เรากลับมาแล้ว เราออกหุโทยแล้ว เราเป็นผู้อ่อนน้อมแล้ว เราเป็นผู้กล่าวสรรเสริญต่อพระผู้อภิบาลของเราแล้ว อัลลอฮ์ ﷻ ทรงซื่อสัตย์ในสัญญาของพระองค์ ทรงช่วยบ่าวของพระองค์ และทรงทำลายกลุ่มก๊กต่างๆ โดยเพียงผู้เดียว)”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008 : 1797)

2.3.3.2 ละหมาดที่มีสติมาก่อนถึงบ้าน

กะอับ เป็น มาลิก رضي الله عنه กล่าวว่า :

((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَقْدُمُ مِنْ سَفَرٍ إِلَّا نَهَارًا فِي الضُّحَىٰ فَإِذَا قَدِمَ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ فِيهِ))

(أخرجه مسلم، 2001 : 716)

ความว่า : “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ นั้นจะไม่กลับจากการเดินทางใดๆ นอกจากในเวลากลางวันตอนสายๆ ซึ่งเมื่อท่านกลับมาถึง ท่านจะแวะที่มีสติมาก่อน โดยท่านจะละหมาดสอง เราะกะอัต แล้วท่านก็จะนั่งลงที่นั่น”

(บันทึกโดย Muslim, 2001 : 716)

อะนัส رضي الله عنه กล่าวว่า :

((كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ، كَانَ لَا يَدْخُلُ إِلَّا غُدْوَةً أَوْ عَشِيَّةً))

(البخاري، 2008 : 1800)

ความว่า : “ท่านนะบี ﷺ นั้นจะไม่กลับไปเยี่ยมครอบครัวของท่านในเวลากลางคืน ท่านจะไม่กลับเข้าบ้านนอกจากในตอนเช้าหรือตอนเย็นเท่านั้น”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008 : 1800)

2.3.3.3 การปฏิบัติเมื่อถึงบ้านในเวลากลางคืน

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((إِذَا دَخَلْتَ لَيْلًا فَلَا تَدْخُلْ عَلَى أَهْلِكَ حَتَّى تَسْتَجِدَّ الْمُغِيْبَةَ وَتَمْتَشِطَ الشَّعْبَةَ))

(أخرجه البخاري، 2008 : 5246)

ความว่า : “เมื่อท่านจะกลับเข้าบ้านในเวลากลางคืน ท่านก็จงอย่าได้เข้าหาภรรยาของท่านจนกว่านางผู้ถูกพลัดพรากจะโกนขนในที่ลับและผมที่รุงรังจะถูกหวีจนเรียบร้อย”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 2008 : 5246)